

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrst a Din 2. do 100 vrst a Din 2.50. od 100 do 300 vrst a Din 3. večji inserati petič vrst a Din 4. — Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflijeva ulica šte. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Premikanje nemških čet proti vzhodu

Po francoskih in angleških poročilih je v teku koncentracija nemškega vojaštva v smeri Slovaške in rumunske meje — Izredni vojaški ukrepi na češkem in Moravskem — Sudetski Nemci so se vrnili s fronte na češko ozemlje s posebnimi nalogami

Bratislava, 13. febr. s. (Havas) Iz vzhodne Nemčije poročajo o večjih premikanjih in koncentracijah nemških čet. Iz Češke in Moravske odhajajo nemški oddelki zlasti na Slovaško.

Ameriški novinarji spravljajo nove koncentracije nemških čet v zvezi z zbiranjem zaveznice vojske na Bližnjem vzhodu.

Bratislava, 13. febr. s. (Havas) V zvezi z obsežnimi vojaškimi ukrepi v Češko-moravskem protektoratu je ves železniški promet v protektoratu v nerednem stanju. Vozne rede menjajo vsaki 24 ur. Tudi v Pragi se opažajo posebne vojaške priprave. Vojaško poveljstvo se je preselilo iz središča mesta v predmestja, enako vse vojaške upravne oblasti. 11. februarja je bila odredjena nova rekvizicija konj. Bolnišnice v protektoratu so dobile nalogo, da do 1. marca pripravijo 50.000 postelj. Sudetski Nemci, ki so vojaški obvezniki, so se vrnili s fronte in so po naročilih oblasti nameščeni na važnih mestih s posebnimi nalogami. Obdržali so uniforme in orožje in imajo nalog, da so pripravljani za vsak primer. Očitno se pripravljajo večje vojaške operacije, v katerih naj bi tudi protektorat imel pomembno vlogo.

London, 13. febr. s. »Daily Telegraph« prinaša poročilo svojega dopisnika na sovjetsko-litvanski meji. ki pravi, da je v Lvovu izredno mnogo nemškega vojaštva. Nemško vojaštvo postopoma zaseda vse ozemlje v Galiciji na jugu Lvova in v smeri proti rumunski meji. Mislijo, da bo nemška vojska zasedla vse petrolejske vrelce v Galiciji in tudi rumunsko mejo.

Bratislava, 13. febr. s. (Reuter) V zvezi s premikanjem čet so tudi mnoge aretacije, ki so bile zadnje dni izvršene na Češkem in Moravskem, zlasti med pristišči bivše dr. Beneševce češke narodno-socialistične stranke.

Amsterdam, 13. febr. s. (Reuter) Z nizozemsko-nemške meje poročajo, da je v mestecu Rees 20 km od nizozemske meje, kjer ima svoj glavni stan general Blaskowitz, prišlo do neredov med nemškim vojaštvom. Neki oddelki, ki bi morali biti poslani na Poljsko, je zažgal oklopni vlak

na postaji. Podvzeti so bili nato energični disciplinski ukrepi.

Vojna industrija v Nemčiji

Amsterdam, 13. febr. s. (Havas) Tuji opazovalci poročajo iz Nemčije, da se tiskal v pospešenem tempu nadaljuje decentralizacija industrije orožja in municije. Namesto prejšnjih velikanskih tovarn je sedaj razdeljena proizvodnja enega samega vojnega predmeta med celo vrsto majhnih tovarn in delavnic. Neredkokaj je pri izdelovanju enega samega letala ali podmornice ali kake druge vrste orožja udeleženo po 20 ali 30 majhnih tovarn, ki so razkropljene po širokem teritoriju. Namen te decentralizacije je, zmanjšati opasnost od zračnih napadov ter otežiti spijonazo.

Holandski listi »Het Nieuws Vandaag« piše, da decentralizacija ni izvršena samo v fabricaciji orožja, marveč je bil isti sistem uveden tudi v notranjosti posameznih tovarn, kjer so posamezne delavnice oddaljene najmanj po 50 do 100 m druga od druge. List omenja tudi silno strogo nadzorovano organizacijo, ki je bila izvršena v nemških tovarnah orožja in municije, ter učinkovite varnostne ukrepe proti bombardiranj iz zraka. Mnogo važnih delavnic in skladišč je bilo deloma ali celo popolnoma spravljeno pod zemljo.

Angleški očitki Rumuniji

Rim, 13. febr. e. Po vesteh, ki jih je objavila tukajšnja radijska postaja, se je pričela v enem delu angleškega tiska ostra kampanja proti rumunski vladi. Listi so med drugim objavili tudi grožnje, da bosta Francija in Anglija odnovevali vsa jamstva za ohranitev rumunske neodvisnosti, če rumunska vlada ne bo skrčila na minimum svojih dobav petroleja v Nemčijo. Nekateri londonski tedniki obtožujejo rumunsko vlado, da hoče podminirati Balkanski sporazum in da sabotira njegovo razširjenje.

Kairo, 13. febr. s. (Reuter) Ob svitu ognjev se je sinoči v luči Ismailia ob jezeru Timsah ob Sueškem prekopu izkrcala tudi avstralska vojska, ki je dospela včeraj

za novozelandsko vojsko v Egipt. Tudi Avstralec je pozdravil angleški minister za dominione Eden in angleški poslanik v Kairu Lampson.

Gospodarska pogodba med Nemčijo in sovjeti

Nemško uradno poročilo o pravkar končanih gospodarskih pogajanjih v Moskvi

Berlin, 13. febr. AA. (DNB). Meseca avgusta 1. l. sta Nemčija in sovjetska Rusija sklenili novo kreditno pogodbo. Ta pogodba je poslednje leto občutno omogočila razširjenje trgovinskega prometa med obema državama. Sledila ji je nato znana izmenjava pism v zvezi z drugim obiskom nemškega zunanjega ministra Ribbentropa 22. septembra med sefom sovjetske vlade Molotovim in nemškim zunanji ministrom. Ti pismi sta izražali obojestransko voljo, da se ima z vsemi sredstvi delati za razvoj medsebojne trgovine in gospodarskega razmerja med Nemčijo in SSSR. Za uresničitev tega dogovora so se takrat začela kar najhitrejša pogajanja. ki so se delno vodila v Berlinu delno pa v Moskvi; tam so se tudi uspešno končala s podpisom nove gospodarske pogodbe.

Vzajemni gospodarski program, ki so ga zdaj izdelali, ne določa samo, da se ima dobiti največji obseg iz preteklosti, temveč da se ima zelo povečati. Znano je, da je Nemčija že leta 1913 uvozila eno tretjino vsega ruskega izvoza in izvažala v Rusijo polovico ruskega izvoza. Ko je Rusija po svetovni vojni ponovno stopila v go-

spodarske stike s tujino je Nemčija takoj postala eden izmed njenih najvažnejših trgovinskih partnerjev, ker je v času od leta 1921 do 1923 krila več kakor tretjino sovjetskega uvoza. Ta svoj delež pri sovjetskem izvozu je v letih 1931 do 1932 povečala na dobrih 40 odstotkov. V istem smislu se je razvil tudi nemški delež pri sovjetskem izvozu. Te številke so dokaz za sposobnost obojega izpolnjevanja med nemškim in sovjetskim narodnim gospodarstvom. Rusija razpolaga z neizčrpni surovinskimi zalozami, ki so se zadnja leta še krepko povečale in ki so v času petletke od leta do leta še naraščale. Nemčija pa razpolaga z možnostjo industrijskega dela v takem meri, da kljub vojni in vojni zahtevam lahko v celoti krije večino ruskih potreb kar se tiče raznih gotovih industrijskih izdelkov.

Pri pogajanjih ki so se pravkar končala, je bilo govora o izmenjavi ruskih surovin za nemške industrijske izdelke v kar največjem obsegu. Nemčija in Rusija sta se po svoji strani tradiciji vrnili k svojemu staremu naravnemu gospodarskemu zavezništvu.

Sovjetski petrolej za Nemčijo

Razkritja angleškega lista o vsebini trgovinske pogodbe med Bolgarijo in sovjetsko Rusijo

Bukarešta, 13. febr. s. Posebni dopisnik »Daily Telegrapha« objavlja zanimivo poročilo o domnevni vsebini sovjetske bolgarske trgovinske pogodbe, ki dobiva še poseben pomen po sklenitvi nemško-sovjetskega trgovinskega sporazuma.

Po informacijah dopisnika predvideva sovjetsko bolgarska trgovinska pogodba predvsem pošiljanje sovjetskega petroleja preko Bolgarije v Nemčijo. Načrt je že izdelan v vseh podrobnostih. Iz Bakuja bo šel petrolej najprej po železnici in po daljnovodih v Batum. Tam ga bodo prevzeli sedemdesetstonski petrolejski parniki.

Za nadaljnjo pot sta določeni dve varianti: glavni del transportov naj bi šel v Varno, manjši pa v rumunsko luko Galac in potem dalje v Ruščuk. Iz Varne bo petrolej transportiran po železnici do dunavskega pristanišča Ruščuk, deloma pa

tudi preko Niša vse do Beograda. Ker Bolgarija sama nima na razpolago dovolj cisternskih vagonov, so bolgarske državne železnice v Nemčiji in Italiji že naročile 120 takih vagonov. Dobile so za svoja naročila od vlade kredit 100 milijonov levov. Nadaljnja naročila za 54 cisternskih vagonov je izdalo še tudi Združenje bolgarskih kooperativov Iz Ruščuka in iz Beograda bi prevažale petroleje dalje zopet ladje po Dunavu do Bratislave. Po tem načrtu bi šel torej prevoz od Bakuja do Bratislave samo okoli 500 km po železnicih, vso ostalo pot pa po morju oziroma po Dunavu. Baje je določeno, da bi bil prevoz preko Bolgarije maskiran kot uvoz za lastne potrebe Bolgarije. Trenutno pa rabi Bolgarija zase samo približno 100.000 ton petroleja letno.

Sovjetski pritisk na baltske države

Riga, 13. febr. s. (Associated Press.) Kakor poročajo, izvaja sovjetska vlada na Estonko, Letonko in Litvo pritisk, naj bi ji vse tri v anislu zveznih pogodb prisločile na pomoč v vojni s Finsko. V zvezi s tem so bila menda zadnje dni tudi posvetovanja med estonsko in letonsko generaliteto.

Zbiranje prostovoljcev v Angliji

London, 13. febr. s. (Finska tel. ag.) V bližini finskega poslanstva je bil odprt urad, ki zbira prostovoljce za finsko vojsko. Zelo mnogo Angležev se je že prijavilo za prostovoljsko službo. Urad pa nima nobene zveze s finskim poslanstvom.

Nizozemska zdravstvena pomoč

Stockholm, 13. febr. s. (Havas.) Semkaj je dospel nizozemski zdravnik dr. Winkel, ki se je vrnil iz Finske, kjer organizira nizozemsko prostovoljno ambulanco. Določeno je, da bo ta ambulanca nameščena v bližini fronte severno od Ladoškega jezera. Imela bo na razpolago 100 postelj, 7 zdravnikov in 15 bolniških stražarjev. Pričela bo poslovati že v začetku marca.

Wellesova misija

Washington, 13. febr. AA. (Havas.) Na potovanju po Evropi kotde Summerja Wellesa spremljala šest evropskega oddelka zunanega ministrstva. Mopbat in tretji tajnik ameriškega poslanstva v Panami Johnson. Spremljala ga bosta kot tajnika.

Amsterdam, 13. febr. s. (Reuter.) Nemški listi so včeraj prvič objavili vest o Wellesovem prihodu v Evropo. Vest pa obsega samo pet vrstic.

Iz notranje politike

VOLITEV V SKUPSCINO SE NE BO KMALU

Na seji banovskega odbora JRZ v Novem Sadu je govoril prometni minister inž. Bešlić, ki je med drugim izjavil, da bodo volitve v narodno skupščino razpisane šele po končni preureditvi države. Kdaj bodo volitve, ne ve nihče, gotovo je le, da bo termin za razpis volitev določen le tedaj, če bodo ugodne zunanje-politične prilike in če bo to dopuščal notranje-politični položaj.

VELIKO ZBOROVANJE V SOMBORU

V mestnem gledališču v Somboru je bilo v nedeljo veliko manifestacijsko zborovanje predstavnikov vseh srbskih verskih, nacionalnih, kulturnih, humanih, socialnih, gospodarskih in viteških društev iz Vojvodine.

Na zborovanju, ki ga je sklical »Srbski kulturni klub«, je govoril petnajst govornikov proti priključitvi Sombora in okolice k hrvatski banovini. Shoda se je udeležilo nad tisoč ljudi.

V sprejeti resoluciji prosijo zborovalci vlado, da se meje med Vojvodino in banovino Hrvatsko ne spreminijo. Z zborovanja so bile poslane pozdravne brzojavke N. Vel. kralju in Nj. Vis. knezu namestniku.

KRIZA V JRZ

Urednik beogradskega tednika »Napred« Ljuba Radovanović odgovarja na izjavo glavnega tajnika JRZ senatorja Volka Čvrkica, ki je prisloval članek o krizi v JRZ dr. Mihajlu Hleu. Urednik ugotavlja, da dr. Hle ni napisal tega članka in pravi:

Sicer res ni bilo nikjer službeno javljeno, da je JRZ v krizi, toda to je zaključek vseh onih, ki motijo to stvar na ločnem redu znanih dejstev. JRZ ne bo zato nič več in nič manj v krizi, če se to konstatira ali zamoči. Nemara je Čvrkica prestrašila beseda »kriza«, ki je navadno v zvezi z neprijetnimi dogodili, toda ta beseda v političnih odnosih nima tistega pomena kakor v vladi, ker se take krize čisto zelo lepo končajo in ker iz krize čisto pridejo bolji zdrave razmere od onih, ki so dovedle do krize.

DR. JANKO SIMPRAK ZAPUSTIL ZAGREB

Dosedanji direktor in prvi lastnik k... »Hrvatsko Stražar« kanonik dr. Janko Simrak je na višji ukaz odpotoval v Rim, kjer bo v Vatikanu študiral najmanj leto dni. V zvezi z njegovim odhodom poročajo zagrebški listi, da je snet postalo aktualno vprašanje novega informativnega katoliškega dnevnika, ki se ne bo bavil s politiko, kakor to zahtevajo določbe Katoliške akcije in kar je tudi zahteva nadškofa dr. Stepinca. Doktor bo »Hrvatsko Stražar« še izhajala, jo bo urejal g. Jesih.

BOSNA POD AVSTRIJO

Beogradski tednik »Srpski borac«, ki ga urejuje bivši urednik glavnega glasila JRZ »Samouprava« B. Stefanović, piše:

General Filipović je postavil prve temelje katoliški propagandi v Bosni. V času njegove uprave v Bosni se ni smelo udarjati srbsko nacionalno obeležje, ampak samo hrvatsko. Srbom ni bilo dovoljeno popravljati cerkve, po hišah pa so odstranjevali srbske verske slike. Oblasti so prepovedale krstne slave in so razkopavale naša pokopališča. Zandarji so pušili po naših oltarjih, veronauk so poučevali iz knjig, ki jih je prejel katoliški škof popravljen in odobril. Kljub vsemu temu je ves kulturni napredek v Bosni zasluga Srbov.

ZAHTEVE ZAGREBSKE DELAVSKE ZBORNICE

Delavska zbornica v Zagrebu je pripravljena sodelovati z osrednjim tajništvom delavskih zbornic v Beogradu, postavlja pa pogoj, da njeni prispevki ne smejo presegati letne vsote 100.000 din. Do sedaj je s področja zagrebške delavske zbornice dobivalo glavno tajništvo v Beogradu nad 300.000 din. Poleg tega zahteva delavska zbornica v Zagrebu, da mora biti hrvatsko, srbsko in slovensko delavstvo sorazmerno zastopano v glavnem tajništvu, kjer doslej ni bilo nobenega hrvatskega uradnika. Ako osrednje tajništvo ne pristane na te predloge, zagrebška delavska zbornica ne bo več sodelovala z njim.

Protikomunistična akcija na švedskem

Stockholm, 13. febr. e. Z uredbo švedske vlade glede prepovedi delovanja komunistične stranke ne bo komunistična stranka naravnost prepovedana, temveč bodo samo nekatere oblike političnega delovanja označene za kriminalne. Vlada bo za devno izdala že v teku tega tedna. V mnogih občinskih zastopstvih so bili politični poslanci izključeni že v pričetku vojne med sovjetsko Rusijo in Finsko. Že pred mesecem dni je švedska vlada aretirala več članov komunistične stranke. Med aretiranci so tudi nemški komunisti.

Dan vseameriške unije

Washington, 13. februarja, AA. (DNB) Predsednik Roosevelt je odredil, da se ima 14. april slaviti kot dan vseameriške unije, da se tako še bolj utrdi prijateljstvo med severnimi in južnimi ameriškimi državami.

Novozelandske in avstralske čete v Egiptu

Dominionske čete so organizirane enako kakor angleške — Tudi vojni material je enak

London, 13. febr. AA. (Reuter) Prvi kontingent avstralskih in novozelandskih čet je prispeval v Egipt. Dominionske čete so organizirane popolnoma enako kakor angleške čete. Te čete imajo iste vrste orožja in enako opremljene. Vadijo so jih častniki, ki so končali vojne šole v Angliji. Na ta način ne bo nobenih razlik, kakršne so obstajale za svetovne vojne med angleškimi četami in četami dominionske vojske.

ovnov. Tovarne orožja v Novi Zelandiji, v Avstraliji in Kanadi izdelujejo iste vrste vojnega materiala kakor angleške tovarne. Na srednjem vzhodu obstajajo tudi zelo ozke zveze med francoskimi in angleškimi četami ter njihovimi poveljniki. Nedavni obisk poveljnika francoskih čet na Bližnjem vzhodu generala Weyganda je bil v zvezi z koordinacijo dela angleškega in francoskega poveljništva.

Junaška finska vojska ne popušča

vendar je napor, ki ga zahtevajo sovjetski napadi od braniteljev, vedno večji
Sovjeti imajo na Karelijski ožini 300.000 mož več nego imajo Finci vojakov

Helsinki, 13. febr. s. (Havas.) Sovjetski napadi na Karelijski ožini so bili včeraj še hušji kakor v nedeljo. Prihajajo vedno nova ojačenja, zlasti zelo številni tanki. Očitno hočejo sovjetske čete poskusiti vse, da čimprej zavzamejo Viborg. Skoraj vsa sovjetska vojska letala, ki so bila doslej nad Finsko v akciji, so sedaj koncentrirana na Karelijski ožini. Njih udeleževanje ima predvsem namen, da prepreči Fince vsak dovoz pomoči in rezerv pri Summi.

Finsko vrhovno poveljstvo si razlaga izredno sovjetsko aktivnost na tem odseku fronte z dejstvom, da majhni Vorošilov tukaj sedaj sam osebno vodi vojaške operacije. Trenutno pa nastaja vprašanje, koliko časa bodo sovjeti kljub svojim ogromnim izgubam mogli še nadaljevati napade. Poleg glavnega napada proti Summi so sovjetske čete te dni poskusile napasti Mannerheimovo obrambno linijo tudi z bokov preko ledu na Finskem zalivu in na Ladoškem jezeru. Oba poizkusa pa so uspešno preprečili finske obalne baterije pri Koivistu in Tajpali, ki so bile že pri gradnji Mannerheimove obrambne linije postavljene z namenom, da preprečijo tako eventualnost.

Helsinki, 13. febr. s. (Reuter.) Računajo, da šteje sovjetska vojska na Karelijski ožini sedaj 300.000 mož več, kakor imajo Finci sploh vojakov pod orožjem. Glavni napadi veljajo še vedno odseku pri Summi. Ta del fronte na finski strani ni posebno močno utrjen. Za sovjetke je večje strateške važnosti, ker je najbližji mestu Viborgu. Samo pri Summi napada 30.000 do 50.000 sovjetskih vojakov. Sedaj so v akciji tudi 700-tonski tanki, vsak oborožen s tremi to-

povi Finci pa se tudi proti temu uspešno branijo in so jih že večkrat odbili. Okoli 150 tankov je vodilo sovjetske napade pri Summi zadnje dni. Sovjetsko težko topništvo je zopet pričelo obstreljevati mesto Viborg.

Na daljnem severu razvijajo sovjetske čete kljub visokemu snegu zopet večjo aktivnost. Včeraj so sovjetska letala tu neprestano bombardirala finske postojanke. Za fronto so spustila sovjetska letala zadnje dni več sto skakalcev s padali, opremljenih s smučmi in oboroženih z lahimi strojnimi. Nekaj teh oddelkov se je posrečilo Fincem uničiti.

Helsinki, 13. febr. AA. (Stefani.) Finska javnost v celoti odobrava včerajšnji govor finskega zunanjega ministra Tannerja, ki je demantiral vesti, da je Finska prošila za posredovanje katere koli države za sklenitev mira s sovjetsko Rusijo. Splošno prevladuje mnenje, da bo Finska pristala na mirovna pogajanja samo tedaj, če pojde za nedotakljivost njenega ozemlja.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 13. febr. s. (Finska tel. ag.). Finsko vrhovno poveljstvo je objavilo včeraj opoldne naslednje poročilo o vojnih operacijah dne 11. t. m.:

Na kopnem: Na Karelijski semeljski ožini je nadaljeval sovražnik napade s največjo srditostjo. Najhušji je bil pritisk pri Summi, kjer je v akciji več sovjetskih divizij. Napade podpirajo topništvo, tanki in letala. S pomočjo 150 tankov je podvel sovražnik še drug napad med jezerom Mula in reko Vuoksi. Boji se nadaljujejo. Pri reki Tajpale je sovražnik izvršil na-

Sovjetsko poročilo

Moskva, 13. febr. AA. (DNB). Poročilo generalnega štaba leningrajskega vojaškega okrožja pravi: 12. februarja je bilo nekaj delovanj naših oglednih patrulj in žvahnjo pehotno in topniško streljanje na več mestih. V Karelijski ožini se je sovjetskim četam posrečilo zavzeti 43 utrdb, med njimi 21 betoniranih utrdb, opremljenih s topništvom. Zadnje tri dni je v osvobodjenih utrdbah padlo v naše roke 230 strojnih in 23 topov. Zaradi slabega vremena so sovjetska letala izvedla samo nekaj oglednih poletov.

Herojstvo dolžnosti

Veliko zadovoljstvo v Sofiji spriče nove manifestacije prijateljskega razmerja med Jugoslavijo in Bolgarijo

Sofija, 13. februarja. AA. Listi posevajo po cele strani poročil o prisrčnem sprejemu bolgarske gospodarske delegacije v Beogradu s trgovinskim ministrom Zagorovim na čelu. Listi posebno podčrtavajo govora ministrov Andresa in Zagorova in naglašajo navzočnost zunanjega ministra dr. Cincar Markovića. V posebnih poročilih javljajo, da je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle blagovolji sprejeti v avdienco bolgarskega ministra Zagorova. Listi dajejo v svojih komentarjih izraza velikemu zadovoljstvu, ki vlada v tukajšnjih krogih spriče te nove manifestacije jugoslovensko bolgarskega zblizanja in sodelovanja, obenem pa izrekajo upanje, da bosta obe sosednji in prijateljski državi imeli korist od ustanovitve skupne trgovinske zbornice.

List »Duma« prinaša uvodnik Sopirja. Jeneva, ki pravi, da bo beograjske slovesnosti imele značaj domače zabave, ki združijo v hiši bližnje sorodnike in prijatelje. Dejansko so jugoslovensko bolgarske gospodarske in trgovinske zveze ne samo nove etape moralnega in političnega zblizanja med obema državama, ampak imajo tudi velik pomen za trgovino Balkana s Srednjo in Zahodno Evropo, z Egiptom in Ameriko. Gospodarski in trgovinski stiki Jugoslavije z Bolgarijo so bili v Sofiji in v Beogradu predmet skrbnega proučevanja. Okoliščine, v katerih sta naša dve državi v političnem in gospodarskem pogledu, so precej enake, ovire pa so tudi iste. Razmere nalagajo sodelovanje in ni dvoma, da bomo doživeli tudi uspehe. Trezno bolgarska javnost zna ceniti vsako korist na gospodarskem polju. Tudi na tej važni fronti je potrebno herojstvo dolžnosti, ki bo vsak dan navdihovala naše življenje. Naloga je, da se ima razčistiti pot do iskrenega in pravega sporazuma med obema državama na podlagi splošnih koristi in pravičnosti, kar je ena in nedeljiva stvar.

»Mir« prinaša poseben članek in pravi med drugim, da so se že pred pobudo za ustanovitev jugoslovensko bolgarske trgo-

vinske zbornice pojavila razna vprašanja, a glavno vprašanje je bilo, ali je kaj možnosti za vzajemno sodelovanje s takšno gospodarsko strukturo. Govori ministrov, polni odkritosti, so podali odgovor na to vprašanje: realnost gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Bolgarijo ne more biti samo v vzajemni izmenjavi blaga, ampak tudi v vzajemnem delu na področju produkcije in trgovine z drugimi državami.

»Slovo« prinaša članek, v katerem ugotavlja, da je bolgarska delegacija predmet posebne pozornosti v Beogradu tako pri jugoslovenskih oblastih kakor pri vsej jugoslovenski javnosti, ki jasno izraža čustva bratskega jugoslovenskega naroda. Človek mora biti izredno zadovoljen, ker bo z delovanjem jugoslovensko-bolgarske zbornice prislo delovanje med Jugoslavijo in Bolgarijo na tla realna sodelovanja, ki je tako koristno in tako težko pričakovano na obeh straneh. Misel o gospodarskem sodelovanju med obema državama ni nova. Na nesrečo so vojne in cela vrsta drugih dogodkov preprečile normalno razvijanje jugoslovensko-bolgarske trgovine, toda danes obstoji dobra volja in možnost, da se ustvarijo pogoji za plodovito sodelovanje v tej smeri. To sodelovanje ne bo obrnilo najugodnejšega sodelovanja med obema državama, ampak bo zgled in osnova za širše sodelovanje na našem polotoku. Vojna je gospodarsko prizadela ves svet. Zato imajo male države na jugovzhodu Evrope dolžnost, da zavarujejo svoje koristi in da hitro ustvarijo zdravo gospodarsko sodelovanje.

Sofija, 13. febr. e. Včeraj popoldne je bil podpisan protokol s sanitarno in veterinarsko pogodbo med Jugoslavijo in Bolgarijo. Ta pogodba je dopolnila trgovske pogodbe in pogodbe o plovi, ki je bila nedavno med obema državama podpisana. Za Jugoslavijo je protokol podpisal naš poslanik v Sofiji Momčilo Jurišić, za Bolgarijo pa predsednik vlade dr. Kjoselvanov.

Naravna bogastva balkanskih držav za lastne potrebe

Balkanske države naj bi nastopale kot gospodarska celota

Beograd, 13. febr. p. Na zadnji konferenci Balkanske zveze je bilo sklenjeno, naj se med balkanskimi državami čim bolj poglabi gospodarski odnosi. Za pomlad je bila dogovorjena v ta namen posebna balkanska gospodarska konferenca. Ta konferenca bo v Beogradu ali v kakem drugem mestu Jugoslavije.

Jugoslaviji je pripadla naloga, da pripravi vse potrebno. Poseben odbor strokovnjakov, v katerem so zastopniki zunanjega ministrstva in vseh gospodarskih resorov, je že začel s pripravami.

Gre za to, da se med državami Balkanske zveze doseže čim tesnejše gospodarsko sodelovanje, tako v pogledu izmenjave blaga med njimi kakor tudi v pogledu izmenjave blaga balkanskih držav z drugimi državami.

Priznati je bilo osvojeno načelo, da se morajo gospodarska bogastva balkanskih držav izkoristiti v prvi vrsti za kritje lastnih potreb, šele presežek naj se proda inozemstvu, vendar pa tako, da bodo balkanske države v tem pogledu nasproti inozemstvu nastopale kot gospodarska celota.

Za skupne koristi balkanskih Slovanov

Bolgarski tisk ob odhodu našega poslanika iz Sofije

Sofija, 13. febr. AA. Drevi priredi tukajšnji diplomatski klub poslovilno večerjo na čast Momčilu Jurišiću, jugoslovenskemu poslaniku, ki zapušta Sofijo, ker je premeščen za poslanika v Bernu.

Sofija, 13. febr. AA. »Dnes« priobčjuje ob Jurišićevem odhodu članek, v katerem pravi med drugim: V štirih letih Jurišićevega službovanja v Sofiji smo dosegli krono normaliziranja razmerja med obema državama in ustvarili zgodovinski pakt o miru in večnem prijateljstvu, pakt, čigar obletnico smo pred kratkim proslavljali. Jurišićevo službovanje v Sofiji bo ostalo v spominu kot doba naših iskrenih prijateljskih med obema balkanskima sosedama. Nedvomno je ta srečni razvoj razmerja med obema državama v znatni meri sad osebnih vrlin odhaiaiočega poslanika, ki mu bodo bolgarska prestolnica in

prijatelji jugoslovensko-bolgarskega zblizanja ohranili najlepši spomin. Z veseljem je treba ugotoviti, da je bila Jugoslavija počenši z Vukčevićem, Cincar-Markovićem in Momčilom Jurišićem zastopana v Sofiji s sposobnimi in spretnimi diplomati, ki so neomajno zastopali smer zblizanja in sporazuma, ki se je zanj zavzemala bolgarska vlada, dokler ni prišlo do 24. januarja 1937. List nato končuje: Ko se bomo poslovili od Jurišića, odhaiaiočega na novo mesto, mi želimo z bratskimi prijateljskimi čustvi novih uspehov v njegovi karieri. Ko odhaja po štirih letih službovanja med nami, zapušta Jurišić svojemu nasledniku Milanoviću dobro zapuščino, skrbno negovanih čustev in razumevanja za skupne koristi balkanskih Slovanov.

Interesno področje v severnih državah

Danska in švedska spadata baje v nemško, Norveška in Finska pa v sovjetsko interesno sfero

Oslo, 13. febr. p. »Morgen-Bladet« poroča iz Berlina, da se klub demantijem vzdržuje vesti, da je bil med Nemčijo in Sovjetsko unijo sklenjen sporazum o razdelitvi interesnega področja v nordijskih državah. Dogovor je bil sklenjen ob priliki posvetov glede Finske. Po njem pripada Danska in Švedska pod nemško vplivno področje, dočim prepušči Nemčiji Norveško in Finsko sovjetski Rusiji, ki se hoče polastiti tudi Spitsbergov. Čim bo ta načrt izvršen, kar naj bi se zgodilo še do spomladi, bo imela sovjetska Rusija prost izhod na Atlantski ocean. Moskva se je obvezala, da bo tedaj podprla Nemčijo pri njenem napadu na Anglijo.

»Nachtausgabe«, ki spada med liste Gó-

ringovega vpliva, je dogovor objavila v obliki članka, ki pa so ga nato tako v Berlinu, kakor v Moskvi demantirali. V okolici maršala Göringa kljub temu vztrajajo na tem, da obstaja med Berlinom in Moskvo tak dogovor. Göringa, ki je bil od vsega početka nasprotnik sodelovanja z Moskvo, podpira tudi Hess in Frick, dočim ima Ribbentrop, kateremu pripisujejo pobudo za čim tesnejše zblizanje Nemčije s sovjeti, na svoji strani Góbbelsa in Himmlerja.

Göring, ki se zavzema za prekinitve sodelovanja z Moskvo in za obnovo čim tesnejšega prijateljstva z Italijo, ima na svoji strani tudi vse vplivnejše nemške generale.

Vojna na morju

Potopljen norveški parnik — Nemške podmornice torpedirale že tretjo nizozemsko ladjo — Nemški parnik »Izginil«

London, 13. febr. s. (Reuter). Ob angleški obali se je včeraj zaradi mine ali torpeda potopil norveški parnik »Nidarholmen« (2400 ton), ki je bil na poti iz Amerike na Norveško. Posadka je rešena.

Na Norveško je dospelo tudi 14 mož posadke 1200 tonskega estonskega parnika »Lmda«, ki je bil potopljen za poti iz Anglije v Göteborg, najbrže po nemški podmornici. Posebno je v zvezi na krov švedske ladje »Brigitte«. Nato pa je tudi to

s strojnimi obstreljevalo nemško letalo. Nizozemska družba Holland-Amerika, lastnica v soboto potopljenega parnika »Burgerlijke«, je zahtevala od nizozemske vlade, da preloži potopitev ladje in povzame primerne ukrepe. Ladja je vozila tovar, pšenice iz Amerike na Nizozemsko in torej ne more biti govora, da bi bile imela na krovu vojnihotapske blage. »Burgerlijke« je že 13. nizozemski parnik, ki je bil potopljen kot žrtev pomorske

Mitja švigelj razstavlja

Kako je presodil umetnostni zgodovinar dr. Marjan Marolt njegovo umetniško prizadevanje

Ljubljana, 13. februarja.

V nedeljo popoldne je bila otvorena razstava olj, figurativnih kompozicij, portretov, plastik in risb g. inž. arh. Mitje Šviglja. K otvoritvi je prišlo precej občinstva, ki je kazalo vidno zanimanje za dela, s katerimi se je inž. arh. Švigelj prvič predstavil ljubljanski javnosti v Japonskem paviljonu. Razstavo je otvoril umetnostni zgodovinar dr. Marjan Marolt.

Po pozdravu zastopnikov oblasti in kulturnih zavodov ter občinstva je dr. Marolt omenil, da otvara prvo razstavo novega člana naše umetniške družine. Kdor je mislil, je med drugim rekel dr. Marolt, da bo danes našel v tem paviljonu neko novo revolucionarno umetnost, ta se je zmotil. Švigelj hodi po potih naše domače tradicije ter se predvsem naslanja na naše domače vzore iz razvoja naše likovne umetnosti. Da se pri tem odteguje prevelikim vplivom tujine ali pa tudi raznim hrvaizmom, je gotovo simpatično.

Po daljšem studiju pri Sternenu, Zajcu in drugih je tako predvsem učenec naše šole, ker je tudi arhitekturo študiral pri mojstru Plečniku. Prizna pa sam, da ima mojstra Jamo za najvernejšega prikazovalca naše pokrajine. Švigelj žal ni razstavil tudi svojih arhitekturnih del, kar bi razstavo mnogo izpopolnilo. Je seveda arhitekt in tudi statik, zaradi tega njegove slike niso impresionistično breztelesne, marveč imajo svojo statiko, prikazujejo trdno zemljo, ki podaja motiv silki. To se vidi pri večini njegovih del, če izvajamo samo skice v levem prostoru in pa »hokejiste«. Gotovo boste opazili, da je njegova tehnika mnogo bolj impresi-

stična pri pokrajinah, medtem ko gleda pri svojih skupinah bolj realistično. To zagovarja Švigelj sam tako, da je pokrajina skupnost mnogih elementov, ki so medsebojno popolnoma spojeni, pri skupini pa je že vsaka figura sama na sebi neka celota. Skupine in krajine pa se združujejo in so enotne v dejstvu, da imajo skupno statiko, da so trdno postavljene, zasidrane. Tako tudi njegove skupine ne prikazujejo ljudi sredi nekega dogajanja, temveč v trenutkih, ko se na kako dejanje pripravljajo, ali pa ko se od tega dejanja že odpravljajo.

Taki vidiki pri tem delu gotovo izhajajo iz njegove arhitekture, kdor pozna njegovo arhitekturno dela, vidi, da išče Švigelj v spodnjem delu stavbe zasidranost, ki jo poda z močnim materialom, nato pa postavlja gorjnj del stavbe, ki mu daje oblike dviganja kvadrata, a vse to opravi po vzoru svojega velikega učitelja z dekorativnimi elementi.

Tako smo dobili pri nas delavnico, v kateri ena oseba po vzoru starih mojstrov in delavcev v prejšnji zgodovini umetnosti, združuje vse tri panoge, to je arhitekturo, sliko in plastiko, delavnico, v kateri en delavec obenem gradi, kleše in sliko. Tako lahko nastanejo dela, pri katerih vse to lahko izhaja iz ene zamisli.

Po otvoritvenem govoru dr. Marjana Marolta si je občinstvo ogledalo dela, ki so mnogim zelo ugajala ter mnoge prijetno presenetila. Zlasti pokrajine so nekaterim bile všeč in so nekateri že takoj prvi dan, predvsem velika platna, dobila svoje kupce.

Zime še ne bo konec

Letos smo se je pa z vsemi njenimi čari že naveličali

Ljubljana, 13. februarja. V začetku meseca je čez noč zavladalo pomladno razpoloženje. Svečnica je bila solčna in solnce je gredo, kakor da se je že začela pomlad, medtem ko je prejšnji dan vladal še hud mraz. Potem smo imeli nekaj dni za spremembo poledice, končno smo se pa veselili brozge, ki je v Ljubljani vselej znamenita. Sneg je vprav vidno kopal in misliti smo, da ga bo vzelo ter da je konec zime. Tudi na mestni občini so si najbrž oddahnil, kajti blagajna je menda že prazna. Prejšnje tedne je bilo za poslednji nekaj sto nezaposlenih delavcev pri kidanju snega, ko je pa sneg kopal, so se z njim ukvarjali samo še stalni delavci mestnega cestnega nadzorstva.

Čeprav je danes precej hladno, sneži, kakor da se je zima šele začela. Najraje sneži, ko znaša temperatura le nekaj stopinj pod ničlo, davi pa je znašala v Ljubljani -7,3°. Vse kaže, da zime še ne bo konec. Ponoči je zapadla že poštena porcija snega, popoldne pa se je izpod neba še vedno prašilo izvrstno blago. Novi sneg ima se dobro podlago. Stari sneg, ki ga jug kljub vsemu ni mogel pobrati mnogo, je pred dnevi zmrazil.

Novega snega se seveda mnogi ne veselijo. Marsikdo se je zime že naveličal in vseh »radosti«, ki nam jih je prinašala. Posebno marsikoga skrbi podražitev premoaga, a razen tega morajo ljudje zadnje čase

čakati tudi po cele tedne, preden jim trgovci lahko postreže z naročenim krivom. Premoga primanjkuje v vsej državi. Železnica kupuje zadnje čase mnogo več premoga od zasebnih premoagovnikov kakor prejšnje čase. Ker je zmanjšan uvoz premoga za industrijo in delno tudi za kurivo iz Nemčije, je še tem večje povpraševanje po domačem premogu. Ljubljana je bila doslej še sorazmerno najmanj prizadeta. Mnogo bolj so pogrešali premog v Sarajevu, Beogradu in Zagrebu. Najbolj so trpeli prejšnje tedne v Beogradu. Beograščani rabijo navadno večje množine nemškega premoga, ki ga prejema po Dunavu čim pa je bil Dunav zamrznjen, naročila iz inozemstva niso več prihajala.

Zdaj nas pa trgovci s kurivom opozarjajo tudi v Ljubljani, naj bi se zadovoljili z manjšimi količinami premoga ter naj predem naročamo po nekaj tednov prej, preden nam poide. Nekateri konzumenti so naročili premog že pred tedni, a ga še vedno niso prejeli. Tako je marsikdo moral začeti hodeč nočes varčevati s premogom, najbolj pa »varčujejo« seveda tisti, ki premoga sploh nimajo več. Skrbno so razumljive, zlasti se, ker bo mraz najbrž trajal še nekaj tednov. Nekateri se celo boje, da lahko postane še celo hladnejše kakor je bilo prejšnji mesec, kajti minimum mraza je pri nas navadno dosežen februarja.

Nova žrtev razbojnika Haceta

Snoči je umoril v Sp. Hudinji pri Celju orožniškega podnarednika Ivana Medena

Celje, 13. februarja. Veliko razburjenje je zbudil snoči med prebivalstvom v Celju in okolici strašen zločin, ki ga pripisujejo znanemu razbojniku Hacetu; umorjen je bil orožniški podnarednik Ivan Meden.

Meden je snoči s svojim tovarišem kaplarjem Fr. Mavkom zasledoval neznanega moškega, osumljenega tatvine kolesa. Sled ju je privedel v Spodnjo Hudinjo k hiši Andreja Glušica. V kletnem stanovanju stanujeta dva dalmatinska krošnjarja. Orožnika sta opazila, da je neznanec zavil v to hišo. Kaplar Mavko se je postavil na prežo pod oknom na cesti. Meden se je pa ogledal za neznanec okrog hiše. Meden je opazil neznanca v sobi dalmatinskih krošnjarjev ter je vstopil v stanovanje. Orožnik je vprašal neznanca, kdo je. Neznanec mu je odgovoril, da je Dalmatinec. Toda v naslednjem trenutku je ugasnil svečo ter šestkrat ustrelil proti njemu. Meden se je zgrudil smrtno ran.

Streli so takoj privabili Mavka, a neznanec je medtem že razbežal sivo na ktnu ter pognal. Mavko je ustrelil za njim ter ga očitno zadell, ker so ostali za njim krvavi sledovi.

V sobi je zapustil kloboč in aktovko in v nji nekaj ženskega perila, bilvald aparat in druge drobnarije. — Po Medenu so kmalu prihiteli celjski reševalci, a je med prevozom umrl.

Na kraj zločina je prispela komisija na čelu z orožniškim majorjem Vindakovičem. Morilca so opazili kmalu po zločinu na cesti, ki vodi proti Bukovemu žlaku. Napadec je nekega vajenca, ki se mu je

pripenjal naproti s kolesom, ga zvrnil ter mu odvzel kolo. Po dosežanju ugotovili, je zločin najbrž zagrešil zloglasni Haceta.

Snoči so komandir orožniške postaje major Vindakovič, predstojnik mestne policije Uršič, dalje še kriminalnega oddelka policije Zavec in spremstvu desetih orožnikov s pomočjo policijskega psa Rolfa, ki je last restavraterja Hobaherja, sledili morilcu do Catrove žage na Sp. Hudinji. Ker je močno snežilo je pes tam izgubil sled. Med potjo so našli v snegu sliko, ki jo je morilec izgubil. Ko so danes na policiji predložili sliko enemu izmed obeh dalmatinskih krošnjarjev, ki sta bila priči umora, je en krošnjar spoznal na sliki morilca, že tako dolgo zaman zasledovanega zločinca Josipa Haceta.

Policija je ugotovila, da je Haca v noči na ponedeljek vliomil v neko trgovino v Vojniku in odnesel za nad 10.000 din manu-fakturnega blaga ter jestvin. Ko je odhajal, je na cesti izgubil svojo silko, dalje delavsko knjižico, lastne neke lletne deklice ter prometno knjižico od kolesa, ki je last čevljarja. Haca je vliomil v Celje, pri katerem je vliomil 28. oktobra lani. Haca ima na vesti še več vliomov v okolici Celja, kaže pa, da je zagrešil tudi dvojni umor v Medlogu in dvojni roparski umor v Sečah pri Sv. Pavlu.

Snežne razmere

Poročila Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS

13. februarja 1940.
Kranjska gora 810 m: —9, barometer pada, sneži, 20 cm pršica na 60 podlage, disalnice in sankalnice uporabno.
Podkoren 800 m: —8, sneži, 10 cm pršica na 55 podlage.
Dolje-Mojstrana 650 m: —8, sneži, 10 cm pršica na 55 podlage, skakalnica uporabna.
Bled 561 m: —7, barometer pada, sneži, 12 cm pršica na 48 podlage.
Pokljuka 1300 m: —12, sneži, 15 cm pršica na 120 podlage.
Bohinj-Sv. Janez 550 m: —7, sneži, 5 cm pršica na 90 podlage.
Bohinj-Zlatorog 530 m: —6, sneži, 5 cm pršica na 85 podlage.
Dom na Korni 1520 m: —12, sneži 15 cm pršica na 175 podlage.
Dom na Krivaru 1700 m: —8, sneži, 20 cm pršica na 150 podlage.

Koča na Veliki planini 1558 m: —7, sneži, 10 cm pršica na 130 podlage.
Radovljica 470 m: —8, barometer pada, sneži, 15 cm pršica na 50 podlage.
Polzevo 620 m: —12, sneži, 25 cm pršica na 44 podlage.
Kufciček 833 m: —13, sneži, 20 cm pršica na 47 podlage.
Sodražica 550 m: —10, sneži, 15 cm pršica na 45 podlage.
Sv. Lovrenc na Pohorju 483 m: —10, sneži, 17 cm pršica na 36 podlage.
Ribnica na Pohorju 715 m: —9, sneži, 15 cm pršica na 32 podlage.
Senjorjev dom 1522 m: —11, megleno, 30 cm pršica na 70 podlage.
Rimski vrelci 530 m: —8, sneži, 12 cm pršica na 35 podlage.
Koča pri Sv. Treh kraljih 1191 m: —12, sneži, 15 cm pršica na 30 podlage.
Peca 1651 m: —6, sneži, 10 cm pršica na 100 podlage.

12. februarja 1940.
Mozirska planina 1344 m: —8, oblačno, 10 cm pršica na 110 podlage.

ŠAH

—Predavanje. Drevi ob 20. bo v Centralnem šahovskem klubu predaval Jože Šiška o utemeljitvi modernega šaha Vilhelmu Steinitzu. Šahisti vabljani! Po predavanju bo igral Jože Šorli simultanko s klubovimi člani.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Torek, 13. februarja: Katarina. DANASJE PRIREDITVE. Kino Matice: Ples v dvorcu. Kino Sloga: Pod pariškimi mostovi. Kino Union: Cardas — kavalerji. Razstava slik in kipov inž. Mitje Šviglja v Japonskem paviljonu odprta od 9. do 13. DEZURNE LEKARNE. Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta 47.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri. Torek, 13.: zaprto. Sreda, 14.: Na prisojni strani. Red B. Cetrtek, 15.: Praznik cvetočih češenj. Red Cetrtek. Petek, 16. februarja: ob 15. uri: Hudčev učenec. Ljudska predstava po globoko znižanih cenah od 16 din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20. uri. Torek, 13.: zaprto. Sreda, 14.: Rusalka. Red Sreda. Cetrtek, 15.: Lupacius Vagabundus. Red A. Petek, 16.: Lok. Plesni večer Pie in Pina. Mlakar. Izven. Sobota, 17. februarja: Trubadur. Premier-ski abonma. Gostovanje Borisa Popova.

Velika Lhotkova plesna kompozicija »Loka«, za katero sta sestavila koreografsko partituro znana plesalca Pino in Pia Mlakar, je celovečerno delo, razdeljeno na tri odstavke. Kompozicija je instrumentirana za manjši orkester, ki ga bo pri našem nastopu dirigiral Drago Marijo Sijaneec. Ves plesni del pa izvajata plesalca Pino in Pia Mlakar sama. Tako bomo torej v petek imeli priliko videti na našem odru delo, s katerim sta dosegla naša umetnika v inozemstvu nesporno vsestranski uspeh. V soboto bo nastopil v Verdijevi operi »Trubadur« Boris Popov v partiji grofa Lune. Popov je naš star znanec in pevec velike kulture in formata, ki je nastopal na največjih odrih po Evropi. Razen njega bodo peli še Franci, Basičeva in Kogejeva. Dirigiral bo dr. Švara.

Novi bombniki

Washington, 13. febr. AA. Letalsko ministrstvo poroča, da so včeraj preizkusili v San Diegu v Kaliforniji nove tipe bombnika »24«. Poskušnje so popolnoma uspele. Novi bombniki imajo hitrost 500 km na uro. Imajo štiri strojalne in 18 cilindrov ter dva tisoč konjskih sil in lahko nosijo štiri tone bomb in devet mož posadke. Njihov rejon znaša 5000 km.

Letonska trgovinska delegacija v Londonu

London, 13. febr. AA. (Reuter) Sklep letonske vlade, da pošlje v London trgovinsko delegacijo, so angleška oblastva pozdravila, ker želi Anglija sodelovati z nevtralnimi državami, med katere šteje tudi vse tri baltičske države. Letonska je prva baltičska država, ki je poslala svojo trgovinsko delegacijo v London.

Uspeh laburistov pri nadomestnih volitvah

London, 13. febr. s. (Reuter). Pri včerajšnjih nadomestnih volitvah v Surreyju je zmagal delavski kandidat Martin, ki je dosegel 4000 glasov večine nad glavnimi protikandidatoma — komunistom, ki je šel v boj pod parolo, da je treba končati vojno. Po volitvah je izjavil novo izvoljeni poslanec, da so se volilci odločili za nadaljevanje vojne in zmago nad nacionalnim socializmom. Treba je sicer doseči čimprej mir, toda takega, ki bo izključeval grožnjo za ponovitev vojne.

Patriotizem francoskih sportnikov

Pariz, 13. februarja. AA. (Havas) Francoska nogometna zveza je podarila za narodno obrambo 70.000 frankov, t. j. toliko, kolikor je ostalo čistega po odbitku režijskih stroškov po tekmi med reprezentancama britanske in francoske vojske.

Borzna poročila

Curich, 13. februarja. Beograd 10, Pariz 10, London 17.72, New York +46, Bruselj 75.10, Milan 22.52, Amsterdam 237, Berlin 178.75, Stockholm 106.20, Oslo 101.32, Kodaň 86.15, Sofija 5.30, Bukarešta 3.35.

PRED SODISEM

Pred sodiščem se mora zagovarjati mož, ki je obtožen tatvine brzojavne žice. Zagovarja se: — Gospod sodnik, čemu pa sploh se potrebujemo žico? Brzojavljiva se brez žice, govori se brez žice. Tako sem si mislil, da vidi brez vsake koristi, pa sem jo vzel.

Zasedanje banskega sveta

Zaradi zunanje političnih dogodkov in razmer doma bo treba v bodoče pri nas še bolj pospeševati kmetijstvo

Ljubljana, 13. februarja. Na današnji dopoldanski seji banskega sveta je poročal načelnik g. Podgornik o stanju in razvoju kmetijskega odseka v preteklem proračunskem letu. Delo kmetijskega odseka je bilo usmerjeno povečanju kmetijske strokovne in stanovske izobrazbe in organizaciji osrednjih blagovnih in proizvodnih združenj. V ekspoziču je predložil za novi proračun je načelnik po-

udaril, da bo treba v bodoče še bolj zaradi zunanje političnih dogodkov in gospodarskih razmer doma pospeševati kmetijstvo po določenem načrtu. Tako bomo tudi pri kmetijstvu prišli do uravnane gospodarstva, kar bo edino moglo znatno in stalno zboljšati naše kmetijstvo. V novem proračunu je določenih za kmetijski oddelek 10.237.420 din.

uradnikov in 7 dnevničarjev. Skupno znašajo osebni izdatki tega oddelka 3.813.060 din. Med stvarnimi izdatki odpade na splošno socialno skrbstvo 1.775.000 izdatkov. Razni izdatki znašajo 4.930.000 din, med njimi je določeno 3.200.000 din za plačila oskrbnih stroškov javnim zdravstvenim ustanovam za revne bolnike. Zdravljenje revnih bolnikov v zdravstvenih občinah pa nameravajo podpreti z vsoto 1.200.000 din. Za zdravljenje revnih tuberkuloznih bolnikov je določeno 450.000 din.

Trgovinski oddelek ima proračunanih 669.970 din osebnih izdatkov. Za stvarne izdatke je določeno 1.555.200 din in za tujski promet 880.000. Izredni izdatki so proračunani na 850.000 din.

Osebnih izdatki finančnega oddelka so določeni na 2.030.620 din (39 uradnikov in zvanjčnikov). Med stvarnimi izdatki odpade največ na odplačevanje anuitet in obresti posojil, skupaj 14.100.000 din. Med stvarne izdatke tega oddelka so vračunali tudi 240.000 din za reprezentacijo in poveljevanje zadeve.

Med banovinskimi zavodi, podjetji in ustanovami je 20 kmetijskih šol in zavodov; njihovi izdatki so proračunani na 6 milijonov 702.380 din. Pod prosvetni oddelek spadajo zavodi, 3 šole in banovinska založba šolskih knjig in učil; izdatki so proračunani na 4.645.750 din. Skrbstvenih in zdravstvenih zavodov je 14, največ bolnic in zdravilišč; skupni proračunani izdatki znašajo 38.333.890 din. Podjetje zase so Kranjske deželne elektrarne, ki se same vzdržujejo. Izdatki znašajo 22.500.000 din.

Mladinske smučarske tekme

Kranj, 13. februarja. Kakor smo že sporočili, so morale biti mladinske tekme sok. župe Kranj zaradi dežja odpovedane. Spored tekem je ostal isti kakor je bil prvotno napovedan. Prijave, ki so prišle v roku za prijave izkazujejo preko 400 tekmovalcev in je torej naša napoved da so te tekme ene največjih mladinskih tekem v državi, resnična.

Zbor za vse oddelke in sodniški zbor bo ob 9. uri pred sokolskim domom v Strazisku. Tu bodo razdeljene tekmovalne številke, makar bodo vsi tekmovalci odšli na nastopna mesta. Popoldne bodo nastopili tekmovalci v prostih skokih ob 14. uri na skakalnici na Gorenji Savi.

Tekmovalci pridejo s svojimi vodniki v Kranj z jutranjimi vlaki in se bodo razen skakalcev lahko vrnili s opoldanskimi vlaki.

Občinstvo opozarjamo na zanimive sokolske mladinske smučarske tekme v Strazisku zlasti tudi zaradi odlično izpeljanih prog, ki bodo v vsaj dolžini dobro vidne s prostora za občinstvo, ki bo določen ob Šempetarskem gradu. Ako sneg v Strazisku ne bo odgovarjal bodo vse oddelke pravčasno obveščene o prenosu tekem v Kranjsko goro, kjer se tekme vrše v letnem času in razporedu dne 18. t. m.

Upravičene želje

Ljubljana, 13. februarja. Oblasti zahtevajo od lastnikov hiš izpraznitve podstrešij, kar naj se izvrši ravno sedaj ob najugodnejšem času. V prostornih prostorih vlada sedaj mraz, vleče mrzel zrak na vse strani, na strehah je sneg. Sneg pokriva streho in zapira kuč, da je v vsem podstrešju temno in se ne more izvršiti izpraznitve v temi tako kakor je potrebno. Glede na temo in nevarnost prehlada si usojamo prosti pristojno oblast, da bi se termin za ta dela predložil na ugodnejši čas posebno še, ker vendar ni še nobene neposredne nevarnosti, da se ogumno prehladi in da bomo pri boljši razsvetljavi mogli bolje ustreči zahtevam oblastev.

Pa še nekaj. Politika oblast zahteva, da se morajo prijavitelci kolese ravno januarja, ko se kolese naj ne morejo voziti in se večinoma sploh ne vozijo. To se je letos moralo vršiti vprav v največjem mrazu in večinoma v globokem snegu ali celo snežnem metu. Ali ni mogoče take pose opraviti v času, ko je večina kolesejarjev res na koleseh in ko so ugodnejše vremenske prilike?

Kupil sem nekaj litrov vina izven Ljubljane. Na mitnici morate plačati mestno trošarino, toda za novo državno trošarino morate pa še posebej na Breg! Ali ni mogoče urediti tega tako, da se opravi za tako malenkost vse na enem kraju s sodolajevanjem raznih uradov? Nekoliko več olajšanja raznih procedur davkoplačevalcem bi bilo zelo priporočljivo tudi sicer! J. P.

Valentin Košmerl 70 letnik

Zagorje, 13. februarja. Jutri bo dopolnil svoje sedemdeseto leto urar in posestnik z Vrhnike g. Valentin Košmerl. Rojen na Jesenicah na domači Markčevih, se je že v rani mladosti posvetil urarskemu poklicu in se posebej osamosvojil in presečil na prijamo Vrhnike, kjer si je polskoval svoje zakonito družico Marijo iz rodine Kosov. Neumorno delaven, priden kot mravlja si je ob vsoti pomoči svoje soproge ustanovil prijeten dom. Svoje proste ure je preživel v sadovnjaku in pri belčih, za kar je imel posebno veselje ter se slovi le kot spreten urarski mojster temveč tudi kot izkušen sadjar in umen belčar. Rumene, da mu je vlek sreče predstavljala družica, ki se je medtem pomnožila na tri člane. Sreči zadovoljstva pa mu je smrt ugrabila svesto družico Marijo, otrokom pa preostala mater, katero jim je odšel nadomestovati s glinljivo potravnostjo in jih vzgojil ter jim s tem zagotovil ugoden življenjski položaj.

Izven kroga družine je vse preostale moči in čas posvetil delu in dejavnostim v naprednih društvih. Tako je bil član med najstarejšimi člani Sokolskega društva, čigar član uprave je bil vrsto let. V dobi pred vojno je moral zaradi svojega odličnega narodnega mišljenja in prepričanja prestopiti marsikatero težko urico, toda tudi njegovi nasprotniki so občutili

ostro in nestransko besedo, kajti naš jubilat ni bil iz mehkga blaga temveč je včasih nemškutarjem milo za drago. S svojo izredno družabnostjo in prijetnim humorjem je posebno v zeleni bratovščini, katere svesti »jogec« je še danes, postal nemalomestljiv. S ponosom lahko zre na snodove svoje življenjske dobe. Medtem so potekala leta, otroci so se razkropili in zavzeli svoja mesta v večnem krogoletu življenja. Hči Mici je poročena Pečnik, Zora je soproga toplaškega učitelja g. Vik-

torja Pergreja, a Vinko je učitelj zagorске šole. Jubilat preživlja jesen svojega s delom in uspehi blagoslovljenega življenja najraje tu v Zagorju v krogu svoje družine, vnuka in vnukca.

Številnim čestitkam jublatu, ki je bil in je še danes zvest naročnik in čitatelj naprednega časopisa, posebno »Slovenskega Naroda«, se pridružujemo tudi mi s željo, da bi nam ostal ohranjen še dolgo vrsto let v zdravju in zadovoljstvu. Živel!

XIV. simfonični koncert ljubljanske filharmonije

Kot dirigent je Baranović močno impulzivna natura, ki daje posebnemu delom dokajšen osebni poudarek

Ljubljana, 13. februarja.

Kakor prvi, tako je bil tudi drugi koncert Ljubljanske filharmonije v letošnji sezoni izključno slovanski, zavoljo česar je potrebno posebej naglasiti, da se Ljubljanska filharmonija povsem zaveda svojih umetniško-vzgojnih nalog v spoznanju bogate vrednosti slovanske simfončne glasbe. Na poslednjem koncertu v petek je izvedla najprej Čajkovskega »V. simfonijo v e-molus«, eno izmed najlepših del velikih ruskih skladateljev, ki se v tej simfoniji izpoveduje podobno, kakor tudi v mnogih drugih svojih skladbah. Po svoji duševni ritmiki je »V. simfonija« nedvomno neznana, kakor je bil v vsej viharosti svojega notranjega tvorca, kateremu je bil katerikoli doživljenski moment pač v bistvu različen kot pri drugih. Ljubljanska filharmonija je prikazala globine te simfonije zelo jasno in občutno; še bolj kot v I. stavku (Andante - Allegro con anima) se je razvila v prekrasnem drugem stavku (Andante-Cantabile con alcuna licenza), ki je bil morda mestoma nekoliko preveč zadržan, in prav tako v tretjem (Valse - Allegro moderato) in četrtem stavku (Finale - Andante maestoso, Allegro vivace - Maestoso). Orkester je dosegel polno zvočnost, ki jo zahtevata bogata harmonika in melodika ter je v lepem soglasju pod vodstvom svojega dirigenta Baranovića izkristaliziral estetske širine omenjene skladbe.

Čajkovskega »V. simfonije« je po Bravničarjevi »Belokrajinski« sledil drugi stavek znamenitega Smetanovega cikla »Má vlast« (Moja domovina) - »Vltava«. Ze naslov sam pove, kaj je hotel v tem simfoničnem stavku povedati mojster, ki je neizmerno ljubil češke lege in gaje in ki si je spočival dušo, ko je strmel v valove srebrne Vltave. Kakor kristali valovijo zvoki, široka češka reka se pretaka mirna in razburjena, njeno šumenje pripoveduje o staroslavni zgodovini svete češke zemlje. Da, ko poslušam »Vltavo«, slišim Vltavo čisto nekeje poleg sebe, morda celo v sebi, takšno, kakršno sem spoznal, ko sem se brez volje predal njenim čarom in skrivnostim. Lahkotno hiti preko njezav med bregovi, vsa je posipana s svetlim luninim sijem ali jo barvajo zlati solnčni prameni, galebi se spuščajo na njo, veseli in živahni. »Vltava« pomeni žalost in veselje, vdanost in odpor, mirnost in razbrzanost do neba. Zato mora »Vltava« teči, se prelivati v lahkotni, kakršna je le mogoča. Filharmonični orkester jo je nedvomno dobro doumel; tehnične finise je izvedel skrbno in dovolj precizno. Zdi se mi pa, da je bil v interpretaciji še nekoliko pretežen in zato povsod vsebinsko »Vltave« ni mogla priti do polne veljave; tudi tempi so bili ponekod prepočasni in so s tem ovirali nezadržano lahkost, s katero se mora skladba razvijati. Kajti, tudi na mestih, kjer »Vltava« izpoveduje globinske težine, je v njej nekaj lahkotnega; ne mislim tu vsebinsko-formalno, marveč psihološki gledano in občutno. Vendar pa je izvenela »Vltava« v splošnem skladno, s prizvokom vsebinsko-zvočnih značilnosti, ki ji dajejo v celotnem ciklu morda prvo mesto.

Med najboljšimi izvedbami omenjenega koncerta sta bili gotovo ob domači skladbi, Bravničarjeva »Belokrajinska rapsodija«, naslonjena na belokrajinsko in obče slovensko narodno tematiko, je formalno obdelana v smislu prevladovanja kontrapunktičnega nad harmoničnim, vendar tako, da harmonični moment vendarle pride do polne izrazitosti ter za živahna melodika, enojna, pa tudi večkratna hkratno, le še obozati in naglas. Poleg izometričnih ritmičnih postopov, tematični odgovarjajočega ambuitusa, zmerno-moderno grajene ritmičnosti, efektivne menjavanja intenzitet in uporabljanja agogičnih sredstev je še zlasti pripomožna skladbi k močnemu uspehu odlična instrumentacija, živahet orkestra in pravilno zajeta interpretacija. Ki je dokazala, da se je Baranović v skladbo tematično potopil in jo je zato mogel podati v kar najbolj verni podobi.

Mnogo zanimanja pa je vzbudila še prav posebej Baranovića baletna suita »Srce iz leta«, zgrajena slično Bravničarjevi »Belokrajinski« na folklorni motivi-

ki, po poedinostih pa tej pravo nasprotje. Najzanimivejši činitelj Baranovićeve baletne suite je nedvomno ritmika, ki je izredno pestra že v »Žegnanju«, še bolj pa v kolu; ritmi so čisto komplicirani, interesantni pa tudi tam, kjer so enostavni, ker jim je znal skladatelj priključiti barvito harmonično zvočnost in vsemu dati toliko izvrstno instrumentacijo, da je skladba nad vse učinkovita. Tudi obdelavanje motivičnega materiala z razširitvami, zožitvami, transpozicijami in stičnimi sredstvi je toliko previdno in profinjeno, da izogne občutke dolgozvočnosti, ki bi sicer s ponavljanjem mogli nastati in pokaže skladatelja kot zelo dobrega poznavalca kompozicijske arhitektonike. Poleg vsega tega zna avtor odlično uporabljati možnosti jakostnega stopnjevanja in s tem učinek še povečati. »Srce iz leta«, ki je v skladatelju kot dirigentu našle najbolj vernega interpreta, je doživelo na filharmoničnem koncertu sprito momentov, ki sem jih navedel, izredno velik uspeh in navdušeno odobravanje.

Celotni koncert je dirigiral kot gost ravnatelj Hrvatske opere, priznan dirigent in skladatelj Krešimir Baranović, katerega interpretacijo sem v poedinostih čital že poprej. Kot dirigent je Baranović močno impulzivna natura, ki daje posebnemu delom dokajšni osebni poudarek; to je bilo najboljše razvidno v razmerju interpretacije Čajkovskega nasproti Smetani in pa Smetano nasproti ostalim trem izvajanim delom. V splošnem se njegovi interpretaciji ne dá oporekati, ker je vsakakor bila globinsko zajeta in vsestransko učinkovita; da pa se je ponekod uveljavila njegova, rekli bi elementarna ustvarjalna sila, pa je sprito njegove individualne osebnosti razumljivo, čeprav ista morda vedno ni v polnem soglasju z vernostjo reprodukcije. Posebna Baranovićeve odlika je jasnost, s katero zajema izdelavo poedinih in celotnih motivičnih kompleksov; v kaj hoče in svoje zamisli tudi dosledno izpeljuje. Čeprav po majhnem številu skušenj, je dvignil koncert, ki ga je do njegovega prihoda vadiel filharmonijski stalni študijski dirigent Drago Sijanec, na lepo umetniško stopnjo; s tem nam je hrvatski gost posredoval lep umetniški večer in bomo veselji, če ga bomo še videli v tej funkciji. Občinstvo, ki je docela napolnilo dvorano (kar je razveseljivo dejstvo, da ima smisel za velike simfonične koncerte), je ga nagradilo z viharnim odobravanjem in se sočasno enako oddolžilo tudi orkestru, ki se je, skrbno pripravljeno, zelo potrudil in skušal podati kar najbolj izoblikovano estetsko celoto. Obstojajo sicer še nekatere malenkosti, ki ovirajo popolno enotnost orkestra in ki sem jih natančneje omenil v poročilu o prvem koncertu Filharmonije v letošnji sezoni. Vendar se tokrat niso opozorila očitovale in je orkester dosegel dovolj lepo estetsko višino. Vobče smem označiti poslednji koncert naše Filharmonije kot pomembni umetniški dosežek, ki pa naj ne bo zgolj umetniške važnosti, temveč tudi znanstveno vedno globljega stikanja slovenske in hrvatske ter slovenskih kultur sploh.

Iz Radeč

— Odrpna noč in dan se greba vrata. Te dni je umrla 56 letna Marija Knes na Zebniku pri Radečah. Še dolgo je bolela na golih, ki je po naših krajih precej razširjena bolezen. Zaposla brata Janasa in Lovžeta ter sestro Franjo. Naj v miru gotova, preostali nam solžalaj

Proračun občega in upravnega oddelka banske uprave, o katerem so debatirali banski svetniki na večerajšnjem popoldanskem zasedanju

Ban dr. M. Natlačen je večeraj v svojem ekspoziču naglasil, da je novi proračun sestavljen povsem realno, da je njegova karakteristika le manjše zvišanje v primeri s sedanjim proračunom, ki ne dosega 3 milijonov din, čeprav so potrebe vseh strokovno večje. Uvedena ne bo nobena nova davčina in ne povečane stare davjate. Večje izdatke namenjajo kriti z nekoliko večjimi rednimi dohodki na račun davšnin ter davjate sploh in z izkupičkom za prodane parcele. Izkupiček za banovinske neprimernine je proračunan na 2 milijona din.

Banovinski proračun se deli v dva dela: na proračun izdatkov in dohodkov desetih oddelkov in na proračune banovinskih zavodov in podjetij, ki jih je 39. Izdatki za banovinske oddelke so proračunani na 139.831.260 din, izdatki ustanov na 72.272.020 din. Precej ustanov se vzdržuje samih, vendar mora banovina prispevati za večino podjetij ali zavodov več ali manj; prispevek banovine za ustanove in podjetja je proračunan na 16.364.740 din. Ban je dejal, da so bili vsi proračuni zadnjih let realni ter da je znašalo kritje v proračunskem letu 1937-38 nekaj nad 100 odstotkov, v proračunskem letu 1938-39 pa 100,63% in upanje je, da bo tudi obračun sedanjega proračuna izkazal popolno kritje.

Največji so izdatki za tehnični oddelek, 39.988.070 din, najmanjši pa za upravni, 1.758.200 din. Izdatki za kmetijski oddelek so proračunani na 10.273.420 din; za prosvetni 26.364.700, za socialno politiko in zdravstvo 12.938.060; finančni odd. 18 milijonov 35.620 in trgovinski odd. 3.956.170. Med skupnimi izdatki je vračunan tudi prispevek banovinskim zavodom in proračunska rezerva, ki znaša 3 milijone din in ki bo menda porabljena za zvišanje prejemkov banovinskih službenec.

Med dohodki znašajo največ banovinske doloade, in sicer 69.717.000 din in trošarine 40.400.000 din. Davki in takse so proračunani na 19.400.000 din, delež na skupnem davku na poslovni promet na 2.900.000, nepobrane terjatve iz prejšnjih let 3.450.000 in razni dohodki 3.814.260 din. Odkupnina za osebno dolo (kuluk) znaša le 150.000 din.

Največ osebja zaposluje tehnični oddelek, zato so pač tudi izdatki za osebje največji; znašajo 10.960.070 din. Pri tem oddelku je zaposlenih 119 uslužbenec (uradnikov in uradniških pripravnikov), razen 26 tainikov cestnih odborov, 44 cestnih nadzornikov, 34 dnevničarjev, 7 strojnikov in 670 cestarjev. Tudi stvarni izdatki tega oddelka so precej visoki; banovina prispeva 15 milijonov din za vzdrževanje železnih cest dovoznih cest in cest ter mostov, ki so v oskrbi okrajnih cestnih odborov. K temu je treba prileti še milijon din kot prispevek k izrednim stroškom za vzdrževanje banovinskih cest in mostov. Za nova cestna dela so proračunani le manjši zneski.

Upravni stroški za vse oddelke so proračunani na 1.740.000 din. Precej uradništva zaposluje tudi splošni oddelek z glavno pisarno: 53 uradnikov, 10 uradniških pripravnikov, 26 zvanjčnikov in 23 služiteljev;

računskega leta ne sme presegati 110 oseb, od 1. aprila 1940 dalje pa ne sme presegati 85 oseb. Na ta način ne bo potrebno več ojačati predvidenega zneska 650.000 din, obenem pa je to prvi korak za doseglo postopne likvidacije podpirancev in bednostnega sklada.

Stanje občin je po poročilu načelnika upravnega oddelka ostalo nespremenjeno. Gospodarsko stanje občin je bilo ugodno. Velika večina občin je končala proračunsko leto 1938/39 z znatnimi prebitki, ki so znašali skupaj 8.482.000 din. Občine so prejele iz občinskih davšnin znatno več kot so po proračunu pričakovale.

Dolgov občin rastejo in so dosegli blizu 70 milijonov din. Pri tem niso vštete mestne občine. Skoraj izključno se zadolžujejo občine radi gradenj šolskih poslopij in z elektrifikacijo. Skupni proračunski izdatki so se v tekočem letu dvignili na 90.683.000 din napram 88.125.000 din v letu 1938/39, povprečna dokladna stopnja pa na 91% napram 77% prej. Občinski proračuni in dolgovi stalno rastejo in z njimi davčna bremena.

Preobremenjene občine, ki jih je bilo 41 in ena podobčina, so dohile iz banovinskih kreditov skupaj 434.550 din. Lanska dotacija je znašala 772.250 din.

Iz 4 in pol % gasilskega sklada je bilo v 1.1939 izplačanih v smislu zakona o organizaciji gasilstva: Gasilski zvezi v Beogradu 141.331 din, Gasilski zajednici in Ljubljani 232.663 din, 26 gasilskim župam 141.331 din, 953 gasilskim četam pa 847.989 din, skupaj 1.413.315 din. Iz bivšega 1% gasilskega sklada, kateri znaša še okoli 100.000 din, so bile podeljene osiml osebam redne mesečne podpore v skupnem znesku 29.400 din. Za jugoslovanski gasilski kongres je bilo nakazanih 50.000 din.

Naše državljanstvo je bilo priznано 149 družinskih poglavarjem, od teh je slovenske narodnosti 130, slovanske 6, nemške 7 in židov 6. V 1.1938 je dobilo državljanstvo 164 oseb. Izgubilo je naše državljanstvo 1047 oseb, v 1.1938 pa 1619 oseb.

Podeljenih je bilo 58 podpov za gradnjo ali popravilo cerkva in izdan je znesek 85 tisoč za sanacijo cerkvenih občin, preostali znesek 15.000 se bo pa še razdelil. Podpore cerkvam so znašale okoli 3000 din.

Število društev se je v 1.1939 povečalo za 291 in je znašalo ob koncu leta 6482. Stanje javne varnosti se je v primeri z 1.1938 nekoliko poslabšalo.

osebni izdatki znašajo 3.454.280 din. Najmanj osebja je zaposlenega v upravnem oddelku, 10 uradnikov, in osebni izdatki so proračunani na 400.700 din. Med stvarnimi izdatki odpade na razne podpore in nagrade 677.500 din; 100.000 za sanacijo cerkvenih občin, 150.000 za opremo, popravila in stavbna dela pri cerkvah, pomoč občinam pri odplačilu dolgov, nagrade za pobiranje občinskih doklad 50.000 din itd. Pod milijona din je določenih za zaščito civilnega prebivalstva pred letalskimi napadi.

Kmetijski oddelek zaposluje 58 uradnikov, enega zvanjčnika in 10 pogodbenih uradnikov in dnevničarjev. Osebnih izdatki znašajo 1.222.780 din. Za kmetijsko izobrazbo (gospodinjstvo šole, tečaje, kmečko nadaljevalno šolstvo itd.) je določeno 760.000 din, za neposredno pospeševanje kmetijstva 520.000 din, za pospeševanje živinoreje v mlekarstvu 1.335.000 din, za vinarstvo 1.231.000, sadjarstvo in vrtnarstvo 355 tisoč din, zadržništvo in podpore kmetijskim organizacijam 260.000 in za izredne izdatke 250.000 din. Pod kmetijski oddelek spadajo še odseki, ki imajo svoje uradnišvo in poseben delokrog dela: veterinarski odsek, gozdarstvo, urejanje hudournikov in komisija za agrarne operacije. Proračun izdatkov kmetijskega oddelka brez teh odsekov znaša 7.413.780 din. Izdatki odsekov znašajo: veterinarstvo 682.240, gozdarstvo 224.700, urejanje hudournikov 936.300 in komisija za agrarne operacije 1.016.400 din. Iz naslova komisije za agrarne operacije gredo podpore za melioracije in gospodarstvo na planinah (250.000), za kultiviranje belokranjskih stelnikov itd.

Prosvetni oddelek ima 11 uradnikov, pogodbenega uradnika in dnevničarja. Za vzdrževanje ljudskih šol je med osebnimi izdatki določeno 9.688.000 din. V tem znesku so vračunane stanarine učiteljem in kurivo (4.352.000), plače in dneje za šolsko služabništvo (1.507.000 din) in katehetske nagrade in nagrade poslovojem krajevnih šolskih odborov (3.625.000). Stvarni izdatki za srednje, učiteljske in meščanske šole so proračunani na 2.024.000 din. Za ljudsko prosveto, to se pravi za podpore društvom, knjižnicam, ljudskim univerzam, za tečaje, prosvetno propagando itd. je določenih 210 tisoč din. Posebej za prosvetne domove je določenih 300 din podpor, za telovadna in sportna društva ter treznostno gibanje pa 350.000 din. Podpore kulturnim ustanovam in znanstvenim društvom bodo znašale 376 tisoč din, posebej gledališčem pa 415.000. Med stvarnimi izdatki je za vzdrževanje ljudskih šol določeno 8.515.000 din. K temu je treba prileti še prispevek in podpore za ljudske in meščanske šole, kar znaša 1.010.000 din. Podpore in stipendije dijakom in za kuhinje ter dijaške domove pa znašajo 665.000 din. Našteti so še izredni izdatki pod naslovom »Razni gradbeni izdatki in investicije za prosvetne zavode« v znesku 1.949.500 din.

Pod oddelek za socialno politiko in narodno zdravje spadajo tudi združene zdravstvene občine, ki zaposlujejo 119 zdravnikov, 34 zdravstvenih pomočnikov in sester pomočnic, 28 uradnikov, 6 dnevničarjev in 18 dezinfektorjev. Sam oddelek pa ima 13

— Vreme Vremenska napoved pravi, da bo nestalno, oblačno in precej mirno vreme s snegom. Včeraj je snežilo v Ljubljani, Mariboru, Sarajevu, deževalo pa na Visu in Rabu. Najvišje temperature v Sloveniji so v Ljubljani 1, v Mariboru 0, v Kungurju 8, v Splitu 7, na Rabu 6 in v Beogradu 8, v Sarajevu 1, v Ljubljani —2, v Zagrebu —5, v Mariboru —6,8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 756,1, temperatura je bila —7,3, na aerodromu —9,3.

— Neurea nikoli ne počiva. V železniški delavnici na glavnem kolodvoru se je včeraj hudo opel ključavničar Karol Sluga. Ko je spal poleg kotla, se ušila ven nara in

Ljubljansko podnebje je zdravo

Še nekaj podatkov iz poročila mestnega fizikata o lanskih zdravstvenih razmerah v našem mestu

Ljubljana, 12. februarja. Zelo težko nalogo bi prevzel, kdor bi hotel prebrskati tuje pristne ljubljanske, da ima Ljubljana zdravo podnebje. Vsi, posebno pa naturalizirani ljubljanci, zabavljajo v vseh letih časih nad ljubljanskim podnebjem. Najbolj smo pa nad njim nezadovoljni pozimi, v zgodnji pomladi in pozni jeseni, a tudi ne redko poleti — skratka, vse leto. Nekateri celo trdijo, da je treba prav na račun neprijetnega ljubljanskega podnebja pripisati nekatere značilne črte naših meščanov, zlasti pa, da radi zabavljajo in da gledajo na življenje nekoliko mrko skozi ljubljansko meglo. Ljubljanskemu podnebnju pripisujemo krivdo za vse nakupe in revmatična trganja, bolezni grla in ušesna vnetja, hripa in pljučnico, za spanost, ki jo je menda tudi treba pristevati med bolezni.

Ljubljansko podnebje se nam zdi še tem bolj nezdravo, ker se mu nekateri priseljenci ne morejo privaditi, čeprav žive v Ljubljani četrdesetletja. Posebno težko prenašajo ljubljansko podnebje mnogi Primorci, čeprav so pri nas vpijli morja v vremenu pogosto prevladujoči; naše podnebje nikakor ni celinsko. Ljubljanski zrak tudi ni nikdar presuh, a priseljenec iz pod južnega neba primanjkuje solca in joda v zraku. Nekateri priseljenci, tudi iz drugih slovenskih pokrajin, v Ljubljani bolehalo čela desetletja, presenetljivo naglo pa se popopravi, čim se umaknejo iz ljubljanskega podnebja v bolj suho ozračje, kjer ni tudi toliko oblačnih in meglenih dni.

Zato bo marsikoga presenetilo poročilo mestnega fizikata o lanskih zdravstvenih razmerah v Ljubljani. V tem poročilu pisec ugotavlja, da je v Ljubljani glede na geografski položaj (46° 3' severne širine in 14° 30' vzhodne dolžine) sorazmerno precej hladno. Povprečna srednja letna temperatura, preračunana za dobo 60 let, od 1. 1851 do 1911, je znašala 9°. V zadnji dobi pa je postala nekoliko toplejša, saj je znašala srednja letna temperatura v letih 1921 do 1930 9,2°. Po primerjanju maksimalne in minimalne temperature v letih 1851 do 1910 so ugotovili, da so postale zime v

Ljubljani toplejše. Ti podatki se pa ne ujemajo povsem z onimi, ki jih navaja dr. O. Reya v lanskem zvezku »Geografskega vestnika« (na to njegovo razpravo smo nedavno opozorili v našem listu); po Fesslerju je namreč srednja letna temperatura znašala od 1. 1896—1911 9,4°, računane srednje letne temperature po maksimalnih in minimalnih v letih 1921 do 1938 je pa pokazalo, da je bilo zadnja leta še toplejše, 9,6°.

V poročilu mestnega fizikata je rečeno, da prenašajo občutljivi bolniki enako nizke temperature gorskih krajev kakor precej višje v južnih pokrajinah ter torej temperatura sama ne vpliva neposredno na človeško zdravje. Prav tako ni zdravju škodljivo počasno spreminjanje temperature od letne vročine do hujšega zimskega mraza. Pač je pa zelo škodljiva nagla velika toplotna sprememba. Spremenljivost povprečne dnevne toplote, merjena od dne do dne po Hannu, nam kaže, da v tem pogledu Ljubljana nima nezdravega podnebja; v tem pogledu je naše podnebje celo zelo ugodno. Nihanje med zimsko in letno temperaturo je v Ljubljani veliko, a v poročilu fizikata je rečeno, da opazovanja dolga leta niso pokazala kakšnih večjih, zdravju škodljivih, naglih toplotnih sprememb. Po podatkih dr. Reye znaša toplotna amplituda, nihanje med najvišjo in najnižjo letno temperaturo, v Ljubljani 30,8°. Vendar je amplituda v mnogih krajih v Sloveniji večja, predvsem na Koroškem, Beli Krahini in Prekmurju. Največjo amplitudo ima Kočevje, 32,9°.

Značilnejše za ljubljansko podnebje in pomembnejše za presojo, ali je Ljubljana zdravo mesto ali ne, je oblačnost. V Ljubljani pa imamo mnogo oblačnih dni na leto. Razen tega nam solnce pogosto skrivka megla. V tem pogledu je rečeno, da je oblačnost v Ljubljani v neki zvezi z meglo, kar so pokazala opazovanja oblačnosti v posameznih urah na dan. Pisec sklepa, da je nezaneseno Barje glavni vzrok megle pri nas in da bo s popolnejšo izsušitvijo megla znatno odpravljena. To sklepa po tem, češ, da je že znatno manj megle, odkar so napredoval regulacijska dela pri Ljubljani. Žal, nam pa podatki o vremenu v Ljubljani kažejo, da zadnja leta ni povprečno nič

manj meglenih dni kakor pred desetletji. Nekateri tudi resno dvomijo, da je glavni vzrok megle v ljubljanski kotlini močvirno Barje. Vremenoslovci znajo lepo razložiti, da megla nastaja v kotlinah zaradi ohlajenja zraka ponoči, ko se menjavajo gorski in dolinski zračni tokovi. Zato imajo pogosto meglo tudi v suhih kotlinah. Da pa megla leži pogosto tako dolgo, cele dneve ali vsaj do poznih dopoldanskih ur v ljubljanski kotlini, je treba pogosto pripisati mirnemu, nevetravnemu ozračju. To lažje se tudi ne smemo s popolnejšo izsušitvijo Barja, kajti talna voda na Barju ne sme več upasti, sicer bi nastala velika škoda, ker bi se zemlja preveč osušila. Značilna lastnost barjanske zemlje namreč je, da zemlja razpade v pepelo podobno snov, čim jo solnce preveč seže in da je potem ne moremo več spremeniti z nobenim čudežem v rodovitno zemljo, kakršna je bila. Zato ima reguliranje barjanske vode glavni namen, da bo ob deževju ter nalivih omogočeno dovolj naglo odtekanje vode, ki sicer prestopa bregove ter poplavlja obdelana zemljišča. Prav zaradi tega pa bodo tudi morali skrbeti, da bo ob suhih letnih mesecih ostala talna voda na Barju dovolj visoko in zato jo bodo regulirali z zapornico na Ljubljanci in v Gruberjevem prekopu.

Ljubljanskega podnebja torej ne bomo mogli spremeniti z regulacijami. Toda z ljubljanskim vremenom se moramo sprijazniti, kar nam bo tem lažje, če vemo, da vseeno ni tako zdravju škodljivo kakor si domišljujemo. To sprevidimo že po tem, da Ljubljanci umirajo v precej visoki starosti, kar torej pomeni, da je življenjska doba prebivalcev visoka. Razen tega pa največ ljubljancem umira zaradi starostne oslabilosti, n. pr. lani 173, na drugem mestu kot vzrok smrti so bolezni srca in žil, na tretjem rak, na četrtem in petem tuberkuloza in boleznih dihal itd. Ljubljansko podnebje je v poročilu fizikata označeno tako: relativno visoke letne temperature spremembe (amplituda), vroč poletja in mile zime brez zdravju škodljivih temperaturnih skokov, velika oblačnost in pogoste padavine, nalivi poleti in jeseni, ugodni vetrovi in barjanska megla.

Smučanje po Rožniku in prepoved

Neumestna in neutemeljena prepoved, ki naj bi jo čim prej ukinili

Ljubljana, 13. februarja. Smučarstvo je opojen sportni užitek, katerega prijetnosti nesmučar ne more niti slutiti. To je sport, ki krepi telo, utrjuje živce in zdravje, zbujajo veselje do dela in plemenitih nagnjenj kot ne kmalu kak drug sport. Letos je bilo nebo prav posebno naklonjeno smučarjem, kakor že vrsto let ne. Tudi naša bela Ljubljana je že skoro dva meseca res bela v svoji snežni odeji in zato je mogel letos uživati smučarsko veselje tudi marsikdo iz vrste onih revnejših, ki ne zmorejo stroškov za vožnje na Gorenjsko in na Pohorje. Prišel je do tega užika tudi marsikateri uradnik, ki mora do 14. ure odsedeti v pisarni in je tokrat mogel ujeti še kak dve uri dneva za smuk čez Rožnik. Prav posebno je bilo to ugodno za solsko mladino, ki jo solske dolžnosti težje skoraj ves teden in tudi v nedeljo dopoldne na izpolnjevanje dolžnosti, a so mogli letos le kako popoldansko urico zdrkniti z dilcami v zimsko stvarstvo.

V svojo srečo in uživanje zimskega veselja je neusmiljeno posegla uredba policijskega direktorja z dne 13. januarja t. l., ki kratkoma prepoveduje vsakršno smučanje po Rožniku in okolici tja do Večne poti. S to kruto in edinstveno uredbo so prizadeti predvsem uradniki in siromašnejši sloj, najbolj pa mladina. Uradnik iz zapadnega dela Ljubljane, ki je razpagal s kakim dvema uricama prostega časa, si je pač lahko privoščil smuk čez Rožnik, za smučanje na Brdu, na Golovcu ali pa v Poduriku bi mu pa morda zmanjkalo časa za izdano uredbo kak posamezen bolj divji smučar, ali če se je zdelo iz prometnih ozirov potrebno, kako pot za preprečitev smučanja, potem naj bi prepoved omejili na taka posamezna mesta in jih vidno označili kot prepovedana. Oblasti bi mogla prepovedati pač posamezna pota, ne pa kar vsega Rožnika z okolico vred. Sredi rožniških vrhov in dolin je edina ljubljanska smučarska skakalnica, to je tam v dolini Mostec. Kako si mladina tolmachi trdo uredbo, ko mora sedaj pol do tričetrt ure daleč hoditi, deloma gaziti sneg in tja in nazaj tovoriti smuške piohe?

Pravijo, da je polic. direktor izdal to naredbi na ljubo nekaterim zimskega pešcem po Rožniku. Koliko pa je takih? Se po-

leti jih, žal, ni mnogo, v zimskih dneh bi jih morda vse lahko seštel na prste. Zaradi pešice takih sprehajalcev v morda dveh do treh desetih dneh v letu pa naj bo prikrajšana četrtoletna večja množica smučarjev. Ali niso tudi smučarji davkoplačevalci? Ali se ne bi mogli oni redki zimski sprehajalci omejiti tistih par zimskih dni na prebivalne sprehode tam po grajskem hribu, ki je itak tudi prepovedan za smuko?

Menda ne bodo skušali upravičevati izdane uredbe s potrebo, da se zaščitijo nasadi Rožnika pred poškodovanjem. Take poškodbe dreves in grmovja so zelo redke. No in če bi tudi bile, niso po vrednosti v nikakršnem razmerju s koristjo, ki jo ima smučarstvo za ljudsko zdravje. Če smatra oblasti to za zadosten vzrok za izdajo prepovedi smučanja po javni imovini, kaj bodo pa potem rekli privatni lastniki zemljišč? Saj se je že sedaj primerilo tam po Polzevu in po Gorenjskem, da so starokopitni in trmasti posestniki branili smučarjem pot po svojem svetu!

Trdoto izdane uredbe kaže tale dogodek. Gospa z 8 in 10letnimi deklicami je smučala iz Podutika proti Ljubljani. Komaj so dospeli iz Kosez na Večno pot, jih je že ustavil mestni čuvaj, oprtan s puško in jih prisilil, da so morale iti v šibki dekletci nositi dilce po najlepšem snegu uro daleč v mesto! Ni pomagal noben ugovor, brezobzirno je zagrozil čuvaj, čeprav so smučale v gosjem redu tik ob robu ceste. To po cesti, ki je pri tem snegu skoro brez prometa in jo smejo uporabljati avtomobili, vozovi, sani, biciklisti — samo smučarji ne! Ali nima ljubljanska občina važnejšega opravka za svoje občije?

Morda se bo oglašil na pravem mestu kdo izmed občinskih svetnikov in pripomogel, da bodo ukinili neutemeljeno prepoved smučanja po Rožniku. Morda bo kdo izmed njih celo opozoril na to, da je občina cel dolžna smučarstvo podpirati, kar bi mogla storiti predvsem s tem da bi urenila še nekaj takih smučišč kakor je ono ob brezovnem gozdičku nad vselej-mnom ali ono pod rožniško cerkvico. Morda se bodo zganile tudi naše sportne organizacije in zastavile svoje sile v obrambo sporta in za korist ljudskega zdravja.

Smučar

Pravo lice stare Valvazorjeve hiše

Muzejsko društvo jo hoče spraviti v prvotno stanje

Krško, 12. februarja. Dasi je Krško malo mesto, vendar je njegova zgodovina zelo pestra in torej ni čuda, če ima vse polno raznih zgodovinskih spomenikov. Lansko leto pa smo dobili še muzejsko društvo, ki si je nadelo nalogo poleg drugega, da bo vse važne spomenike in zgradbe v Krškem očuvalo in po možnosti popravilo, da bodo imeli prvotno zunanost. Lotilo se je že svoje naloge. Ker je vsako delo zunaj mesta zaradi obilnega snega nemogoče, je naročilo svojemu uslužbencu G. Aumanu, da očisti ometa staro Valvazorjevo hišo, v kateri je našli slavnj zgodovinar umrl. Delo ni ostalo brez uspeha.

G. Auman, ki se je lotil svoje naloge vestno in pazljivo, je našel pod imenom v prvem nadstropju dva kamnita podboja, enega s koralo in drugega s prirodno ornamentiko. Na hodniku je očistil dva kapitela, ki pa imata prav tako različno ornamentiko. Nadalje je ugotovil, da so vsi okenski podboji kamniti, kar pa je do sedaj pokrivala debela plast belega. Okenski podboji imajo po večini fasade precej poškodovane. Podpottnika balkona, kakor tudi balkonski tlak, ki so bili sedaj pod ometom, so kamniti. Tu je pri glavnem okenskem podboju pri balkonu našel signaturo R (ali B. E.). Kaže, da gre za signaturo R (ali B. E.). Kaže, da gre za signaturo balkona je vdelan trikotnik, na katerem je letnica 1609—40 WK. Štev. 40 pomeni najbrže hišno številko ter je moralo biti potemtakem v istem času v Krškem preko 40 hiš. Kaj pomenita začetnici WK, bo pač treba šele ugotoviti. Hiša

ima tudi nad glavnimi vrati sledeči napis: 1609 Lukas Kunez gewester Stat Richter Ud Handelsman Alhie hat das Havs Baven Lasn Gnad Im Got.

Muzejsko društvo bo sedaj stopilo v stik z občinskim odborom, ter bo skušalo spraviti hišo v stanje, v kakršnem je bilo za časa Valvazorja, za katero je moral leta 1692 prodati kar dve hiši v Ljubljani, da jo je mogel kupiti. Pozneje je prišla ta hiša v last občinskega odbora, ki je napravil iz nje hišnico, kar je še danes. Upajmo, da občinski odbor ne bo delal muzejskemu društvu težav, ampak mu bo celo pomagal, da se bo hiša pod strokovnim vodstvom preuredila.

Ob tej priliki bi omenili, da bi se po novno polzkusilo poiskati grob našega prvega zgodovinarja. Njegovo truplo je bilo pokopano na starem pokopališču, ki se je razprostiralo okoli stare vikarijane cerkve. Sedaj pa ni tam nobenega nagrobnega spomenika več. Vprašanje je sedaj, ali se je spomenik zaradi malomarnosti izgubil ob preložitvi mestnega pokopališča ali pa pri popravilu in prezidavi stare cerkve. Možna je tudi, da so Valvazorjevo truplo prepeljali iz Krškega v rodbinski raket v Medijo. Kajti Nevejetno se zdi, da bi tak moč kakor je bil Valvazor ne imel nagrobnega spomenika, posebno ker temu oporeka zgodovinar Ivan Gregor Dolničar, ki citira njegov nagrobni napis. Prijatelji naše zgodovine bi pač zelo mnogo storili, ako bi se za ta spomenik malo bolj pozanimali. Daleč prav gotovo ne more biti, ako že ni uničen.

— Umrl je v ponedeljek v Gledališki ulici 5 v starosti 65 let mizarski mojster in hišni posestnik Martin Pernovski; pogreb bo v sredo ob 15.30 iz hiše zalosti na mestno pokopališče. V soboto so umrli: na Cesti na grad 14 v starosti 79 let vdova po majorju in lastnica trafike na Glavnem trgu Marija Debelakova, roj. Kovaceva, v Ipatčevi ulici 11 v starosti 85 let vdova po sodnem uradniku Uršula Panočičeva, v Zavodni 80letna vdova po postnem zvančniku Ana Kuharjeva, na Po-

lulah 76letna vdova po železniškem zvančniku Marija Pavčnikova in v Lokrovcu 41letni posestnik Frane Vetrnik. V celjski bolnici sta umrli 65letna preizkušnica Marija Zalokarjeva iz Košnice pri Slivnici in 45letna Marija Repnikova z Brega pri Polzeli.

— V spanju se je opek. Pri Sv. Petru na Medvedovem selu se je ponesrečil 83letni občinski revež Rok Verk. Ko je spal na močno zakurjeni kmečki peči, se je tako močno opek. po hrbtu, da so ga morali prepeljati v celjsko bolnico.

CELJSKO GLEDALIŠČE
Sreda, 14. febr. ob 20.: »Cigan baron«.
Gostovanje mariborskega gledališča.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

MALI OGLASI

deseda 50 par, davek posebej Prekliti izjave deseda Dln 1.— davek posebej.

za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo

RAZNO

deseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 5.— Din

TRAJNO ONDULACIJO

s 6-mesečno garancijo, v modernih frizurah Vam napravim v najnovjšim aparatu za ceno dln 50.— »Salon Merlake, Sv. Petra c. 76. 320 302

Male oglase

»Slov. Narod«

sprejema opravila do 8. ure dopoldne

POHISTVO

si nabavite najceneje pri ZORMAN — Breg 14. Vsako vrstni stoli, vsa popravila politiram oprave najceneje 272

Galoše, dežne in snežke pri

ALEKS. OBLAT, veletrgovina s čevlji, Sv. Petra c. 18, tel. 24-35 Trgovci popusti!

MALI OGLASI

»Slov. Naroda«

ima

sigoren aspekt

PRODAM

deseda 50 par, davek posebej

Najmanjši znesek 5.— Din

VELETRGOVINO

Z MEŠANIM BLAGOM

s kupoprodajo poljskih pridelkov in žit in trgovino z gradbenim lesom in materialom v najpomembnejšem sresnem trgu zagrebške okolice, izvrstno udečo, prodamo zaradi smrti lastnika. Potrebno okrog 300 tisoč din. Poslovalnica Pavleko-vič, Zagreb, Ilica 144. 549

FIZOL ZA KUHO

dobite poceni pri SEVER & KOMP. Gospodarska cesta 5 13. L.

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 5

OREHOVA JEDRA

sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v MEDARNI

Ljubljana, Zidovska ul. 6. 501

POSEST

deseda 50 par, davek posebej, Najmanjši znesek 5.— Din

NOVA DVOSTANOVANJSKA

HIŠA

z lokalom, vrt, na prometni cesti, ugodno napredaj na Sp. Hajdini 15 pri Ptuj. 550

Inserirajte

V

»SLOV. NARODU«

Težave Štepančev

Ljubljana, 13. februarja. Prebivalci trikotna pri izlivu Gruberjevega kanala v Ljubljano — tako imenovanih Zalok — imamo razen drugih tudi te težave:

Mestno občino prosimo, da opremi ulice v našem naselju z nazivi, hiše pa s številkami. Hišne številke imamo namreč iz Štepanje vas, kamor po naslovu spadamo. Kdor nas išče gre po navadi v Štepanje vas. Tam mu pa tudi ne vedo povedati, kje je številka, ki jo išče. Saj je na primer št. 90 lahko doli kje pri Hrušici, št. 91 pa v našem naselju. V tem pogledu je tu veliko težja orientacija kakor kje v podeželski občini. Koliko nepotrebnega iskanja je zaradi tega in koliko godrnjanja se sliši na račun teh neurejenih razmer. Poštno direkcijo pa prosimo, da ta trikot priključi okolišni pošte v Mostah. Sedaj prejemamo pošto iz Dobrujn, seveda vedno dan, dva kasneje, kakor bi jo lahko iz Most. Vsa pošta za naš predel gre sedaj iz Ljubljane na deželo in nato zopet nazaj v mesto. Do poštnega urada v Mostah imamo je približno 300 korakov in pismo ne do te pošte hodijo vsak dan mimo nas. Teh razmer je kriva stara razmejitev še iz časa pred zgradbo Gruberjevega prekopa. Z nekaj dobro volje bi se omenjeni nedostatk lahko odpravili, kar bi s hvalno vrednostjo pozdravilo vse tukajšnje prebivalstvo.

Iz Celja

—c Tretji dehatni večer Škola Celjanske matice zaradi gledališke predstave in drugih prireditelj ne bo v sredo 14. t. m., temveč v sredo 21. t. m. ob 20. v mali dvorani Narodnega doma. Tema debate je: Dr. Miroslav Tyrš: Naša naloga, smer in cilj.

—c Razmere na delovnem trgu so se v zadnjem času spet poslabšale. Pri celjski borzi dela je bilo 10 t. m. v evidenci 1028 brezposelnih (366 moških in 142 žensk) nasproti 849 (704 moških in 165 žensk) dne 31. januarja. Delo dobiho 1 krojač, po 2 pečarja in hlap. r, 10 kuharic, 8 kmečkih dekel, 6 služk. j in 2 loharici.

Ali me resnično ljubiš

Milena Tužimska je bila že dve leti omožena in njena sreča bi res lahko bila popolna, če bi ne bilo teh vedno pogostejših, vsa ki kontroli izmikajočih se napadov nena-ravne ljubosumnosti, v katerih si je pripravljala, da je njen mož Celda ne ljubi več iskreno.

Te napade je dobila kar na lepem. kakor udari strela iz jasnega. Na njeno ravno, gladko življenjsko pot so padle nenkrat sence, oznanjajoče prelom in tedaj si Milena ni mogla več pomagati. Morala je telefonirati svojemu možu, kjerkoli je pač bil, v pisarni, klubu, pri prijateljih ali pri trgovskih opravkih in z drhtečim glasom, skoraj brez sapa ga je vprašala: Ti, ali me resnično ljubiš? Sprva se je Celda samo smejal in odgovarjal: — Seveda te ljubim, dušica moja, le kako moreš kaj takega vpraševati?

Zadnje čase se je pa Celda nehal smejati tem večno enakim vprašanjem in dvomom. Jezilo ga je njeno nezaupanje in povedal ji je to odkrito, brez ovinkov: Mila, da sem ti doprinesel že dovolj dokazov svoje ljubezni, nehaš me že vendar mučiti sebi in mene. Glede moje ljubezni si lahko brez skrbi.

Toda gospa Milena ni bila brez skrbi. Nehala je sicer nadlegovati svojega moža z vprašanjem, ki je razburjalo in dražilo nje-

gove živce, toda v svoji duši je sklenila preizkusiti njegovo ljubezen. Dvomi o moževi ljubezni so bili ubili njen mir in brezskrbno veselost, tako da je trpel zaradi njene izpremembe tudi mož.

Ni se mogla torej čuditi, da se je tudi njegovo vedenje izpremenilo. Postal je bil mlačnejši in siten, vedno pogostejše so mu živci odpovedali, minila ga je potrpežljivost in tako je bilo njuno mlado zakonsko življenje na najboljši poti k razpadu.

Nekega lepega jesenskega dne, ko se je ves svet smejal v zlatih solnčnih žarkih, je pa potegnila Milena iz garaže svoj sportni avto in se odpeljala k svoji materi. Milena mati, stanujoča v krasni vili za mestom, je posvečala tarnažu in pritožbam svoje hčere pozornost in razumevanje. Ko je Milena končala svoje pripovedovanje, ji je še mlada in lepa mati dala nasvet:

— To je kaj enostavno, dragi otrok. Če hočeš preizkusiti Celdovo ljubezen, mu reci, da ga nameravaš zapustiti. Ni treba izmišljovati si »drugega moža«, to bi zadevo preveč zamotalo. Reci mu samo, da nisi srečna v zakonskem življenju in da hočeš biti zopet svobodna. Če te bo prosil, da bi si premislila in ostala pri njem, boš lahko prepričana, da te resnično ljubi.

Milena se je morala junsko premagovati, da bi prišla s tem na dan. Toda končno se je le odločila. In ko je prišel sveder mož iz pisarne domov, je mojstrsko odigrala svojo vlogo. Dejala mu je hladno, da je sita zakonskega življenja z njim in da hoče biti zopet prosta.

Vedla se je tako naravno, da je Celda olajšano vzdihnil, kakor da se mu je odva-

ljal kamen od srca in odgovoril je: To mi je zelo dobrodošlo, draga moja!

— Kaj hočeš reči s tem? — je zajecjala Milena vsa zbegana.

— Mislim, da sem tudi jaz sit zakonskega življenja, kakor ti.

— Toda, dragec, tega vendar ne misliš resno, — je vzkliznila z drhtečim glasom.

— Seveda — je nadaljeval mož mirno. — Tega ti doslej nisem povedal samo iz obzirnosti do tebe. Toda zdaj, ko si sama priznala, da si že sita najinega zakonskega življenja, je vsa zadeva pocenostavljena. — Mene, ali najinega zakonskega življenja, to je vendar vseeno.

— Ne, ne! Nisem te sita. Celdo... saj te tako vroče ljubim, tako te ljubim, da bi umrla, če bi me res zapustil.

Celda jo je presenečeno pogledal: Kako naj razumem to? Pravsi mi, da si sita zakonskega življenja z menoj, takoj nato pa trdiš, da me ljubiš. Res te ne razumem.

Milena so drgetale ustne. Dve debeli solzi sta ji priletele iz krasnih oči in zdrnili počasi po licih... Celda... lagala sem. Nočem te zapustiti. Obožujem te. Hotela sem se samo prepričati, ali me resnično ljubiš.

— Aha, že vem, odkod veter piha. To naj bi bila zopet preizkušnja ljubezni?

— Celda, obžalujem te...

— Dovolj je tega, enkrat za vseh naj ti povem, da sem še sit tvojim večnim preizkušnjam svoje ljubezni. Ubijaj mi živce, izpodkopavaj moj mir. Obžalujem, toda tega ne morem več prenašati.

— Celda, pa me vendar ne misliš zapu-

stiti? — Poskrbeti hočem, da ti ne bo treba trpeti pomanjkanja. Lahko se daš ločiti in jaz...

— Ločiti se? Nikoli!

— Dobro torej. Toda jaz zapustim najin dom in sicer takoj.

Mož je krenil k vratom, toda Milena je planila za njim, ga vsa obupana objela in bridko zaplakala. Celda, ljubček, nikar me ne zapusti, prosim te. Ubila bi se, če bi me zapustil. Prosim, prosim, ostani pri meni.

Celdov obraz je izrazil mračno odločnost. — Cemu naj bi ostal pri tebi, če na neprestano dvojni o moji ljubezni. Ne morem več prenašati tvojega neutemeljenega sumničenja.

— Celda... nikoli več ne bom storila tega. Objubljam ti to.

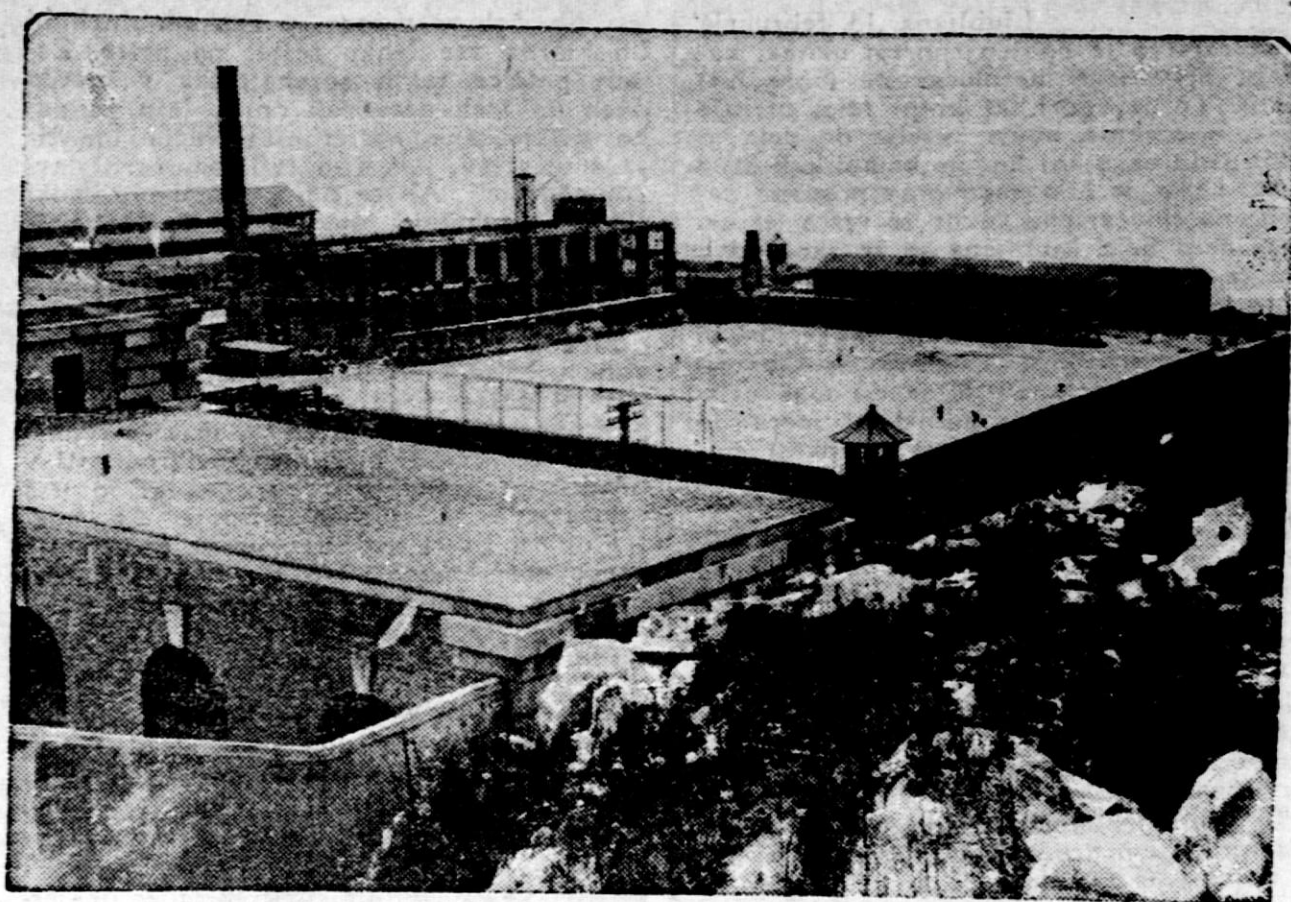
Prijel jo je za rame in ji resno pogledal v oči: Ali mi objubliš, da ne boš nikoli več vprašala, ali te resnično ljubim?

— To ti prisegam pri svojem poročnem prstanu.

— Dobro torej, je dejal Celda — ostanem. Komaj je prišel drugo jutro v pisarno, je poklical Celda svojo tačo in ji dejal: Hočem ti samo povedati, da je slo vse po najinem zarotniškem načrtu. Videl sem, da pride Milena k tebi po nasvet in ne morem se ti dovolj zahvaliti za tvoj sijajni načrt

Kaznilnica Sing-Sing od blizu

Njen najstarejši del je „dom smrti“ ali „plesna dvorana“, kjer čakajo na smrt obsojenci, kdaj jim odbije zadnja ura

Včeraj smo poročali, da so izpustili našega rojaka Ivana Puderžaja iz zloglasne ameriške kaznilnice Sing-Sing in da je odšel iz nje na 60dnevni dopust iskat svojo ženo, ki naj bi jo bil umoril. Zato bo marsikoga zanimalo kakšna je ta ameriška kaznilnica.

Čeprav je slava Sing-Singa že prekorajila svoj vrhunec, je vendar ta kaznilnica severnoameriške države New York še vedno najbolj znana kaznilnica na svetu. Stoji v mestecu Ossiningu in stara je šele 100 let. Prvotno je bila kazenska kolonija. Najbolj romantičen in največji strah vzbujajoči njen del je »dom smrti«, kjer čakajo na smrt obsojenci, kdaj jim odbije zadnja ura.

Življenje v

„celični obsojencev“

»Dom smrti« ali »celični obsojencev«, kakor jim pravijo uradno, je strogo ločen od drugih kazniških poslopij in ima svojo kuhinjo, bolnico, kazniško dvorano in dvorano za posete. Krilo poslopja, kamor pride obsojenca na dan usmrtitve, ima pet celic. Obsojenci pravijo temu krilu »plesna dvorana«. Zakaj ga imenujejo tako, ni znano. Krilo je zvezano po koridorju z dvorano, kjer stoji električni stol s prilegajočo mrtvašnico. To je torej najstrašnejši del jetnišnice.

Zakon predpisuje na smrt obsojenim samotne celice. Samo 15 minut na dan lahko zapuste celico, da se izprehodijo po dvorišču. Ko nastopi kazen dobi kaznenec tako obkro, da ne more iz nje spilesti vrvice. Čevlji, ki bi jih lahko porabili kot orožje, so nadomeščeni s klobučevinastimi copatami. Noži in vilice seveda niso dovoljeni, jetniki dobivajo hrano v aluminijastih posodah. Dovoljene so samo neke vrste pisalne peresa, tako da lahko pišejo

obsojenci pisma. Glede tega ni nobene cenzure. Listi in revije so dovoljeni, toda iz njih morajo biti odstranjeni koščki žice, s katerimi so revije vezane. V pestri zgodovini kaznilnice je zabeleženo, da je nekoč napravil neki kaznenec iz časopisnega papirja strašen kij, zlepljen z žvečilno gumo in zvezan s kratkimi koščki motovila. Jetniki morajo pomoliti prste skozi luknjice v mrežah, da jim postrizijo nohte s katerimi bi si utegnili odpreti žile. Vžigalice so seveda prepovedane. Pač pa lahko pazniki prižgo kaznencu cigaro ali cigareto. V celici ni nobenega predmeta, s katerim bi si bilo mogoče končati življenje.

Pobožni obsojenci

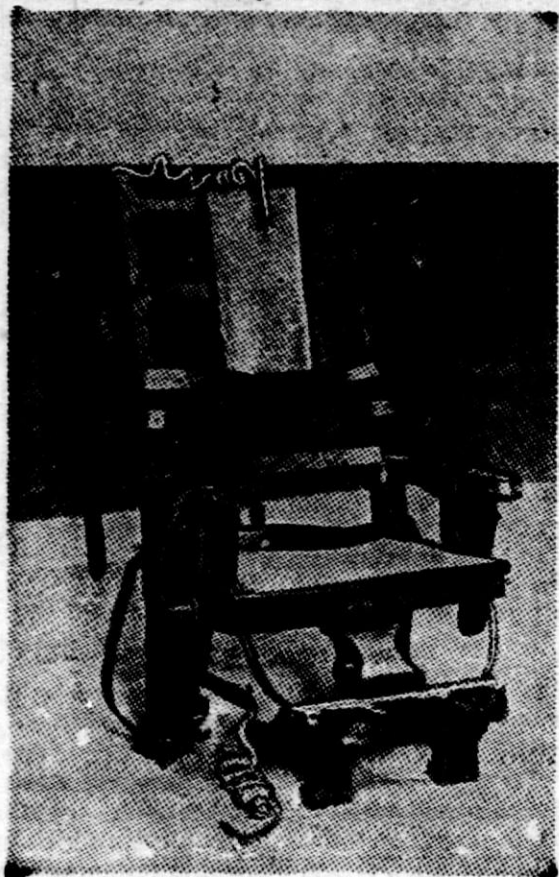
Tudi v Sing-Singu naletijo na mnoga protislovja. Tako skrbijo mnogi kaznenci, ki bi si radi končali življenje za svoje zdravje in celo tla pokrivajo s časopisnim papirjem, da bi se ne prehladili. Ironija je tudi v tem, da ena skupina kazniških uslužbencev potiska tam zadaj obsojenca na električni stol in se pripravljajo usmrtiti ga, druga skupina si pa v jetniški bolnici na vse načine prizadeva rešiti kaznencu življenje. V mnogih primerih rešijo s operacijo življenje na smrt obsojenca znočicu, potem ga usmrtijo.

Med vstopom v »dom smrti« in usmrtitvijo mine navadno dobro leto. V tem času je večina obsojencev zelo pobožna. Navadno čitajo verske knjige, razmišljajo in hodijo k službi božji. Posledica tega je, da gredo z redkimi izjemami junaško na mrtvišče. Nekateri stojijo pa o klanjajo vsa krška veroka tolažila, drugi zblaznejo in na guvernerjevo povelje jih prepeljejo v državno umobolnico za jetnike. Tu pa tam hlini obsojenec blaznost, redko se mu pa

posreči preslepti zdravnike. Obisk sorodnikov in pravnih zastopnikov je dovoljen dvakrat v tednu v zadnjem tednu pred usmrtitvijo pa vsak dan.

Usmrtitve v četrtek

Usmrtitve se vrše navadno v četrtek zvečer nekaj minut po 23. Ravnatelj policije za priče »12 neodvisnih polnoletnih državljanov in 3 sodne uradnike. Razen tega so prisotni dva zdravnika, duhovnik, sedem jetniških paznikov, krvnik in ravnatelj. Za dovoljenje prisotnosti usmrtitvi prosi vedno mnogo ljudi, redki pa dovoljenje dobe. Zelo redko se zgodi, da morajo na smrt obsojenega na zadnji poti po pirati. Morilci so navadno junaški. Splošno naziranje, da dajejo na smrt obsojenim pred usmrtitvijo mamila, je zmotno. Navadno gredo naravnost k električnemu stolu v štirikotni dvorani in sedejo mirno na stol. Mnogi obsojenci še tik pred usmrtitvijo zatrujejo, da so nedoživi.

Električni stol

Na električnem stolu

Električni stol, ki na njem konča obsojenec svojo življenjsko pot, je obit s pločevino. Nad njim visi luč, v enem kotu dvorane so pa štiri klopi za priče. Krvnik potrebuje samo eno minuto, da vključi električni tok na obsojenčovo glavo in nogo. Električni tok se izpusti iz sosedne sobe od koder se viji električni stol Tok 200 voltov in jakosti 8 do 10 amperov usmrti mnogo hitreje nego more živni sistem prenesti občutek v možgane. Tako nastaja smrt trenutno in povsem brez bolečin. Čas od prvega koraka iz celice na hodnik do vključitve električnega toka traja komaj pet minut.

Sosedna soba, kjer se vključi tok, je opremljena s posebnim telefonom, kamor tako radi hit misli obsojencev. In res se je že večkrat zgodilo, da je tik pred usmrtitvijo zapel telefon in da je prišla vest, da je bil na smrt obsojenec pomiloščen.

slu šolte knjige. Tri druge države izdajajo ob raznih političnih prilikah rdeče knjige. To so Španija, severnoameriške Združene države in Turčija. Zelene knjige označujejo zbirko diplomatskih dokumentov v Italiji in Rumuniji, sive knjige pa izdaja zunanje ministrstvo v Belgiji in na Japonskem. Oranžne knjige objavlja holandsko zunanje ministrstvo. Oranžna je namreč barva holandske kraljevske rodbine.

10.000 let v sibirskem ledu

Severna Azija, kjer pade v mnogih krajih temperatura na 70 stopinj Cel, pod ničo (Verhojansk), je odkrila zdaj tajno o dram, ki se je odigrala tam približno pred 10.000 leti. Člani znanstvene ekspedicije pod vodstvom profesorja Grijaznova so kopali globoko v Altajsko pogorje. Kator velik del severne Azije pokriva tudi ta kraj večni led. Učenjaki so domnevali, da utegnajo biti globoko v zemlji ostanki predhistoričnih živali. Jasnovidci naj bi bili na nekem kraju v Altaju videli pod ledom zmrmženega človeka. Deloma se je ta vest potrdila. 15 metrov globoko v zemlji so našli lesoeno stajo, v nji pa deset konj, ki jih je v pradavnih časih presenčila elementarna katastrofa.

Učenjaki so ugotovili, da izkira ta staja iz bronzaste dobe in da je stara okrog deset tisoč let. V staji pa niso našli konjskih kosti ali mumijs, temveč zmrmzene konje, privezane k jaslom. Smrt jih je najbrže presenetila nepričakovano. Nekateri konji so se stali z odprtimi očmi, drugi so pa ležali. Dlaka in žila sta bili čisto dobro ohranjeni. Enako dobro ohranjena je bila tudi oprema, lepo izdelana in okrašena z zlatom. Ko so konje pregledali so ugotovili, da je v njihovih žilah zmrmzena kri, v žlečilih pa ostanki hrane. Prof. Harold Withnall z ameriške univerze Colgate je vse to preiskal in potrdil.

Po poročilih iz Amerike se je sibirskim kmetom nedavno posrečilo naleteti precej globoko v zemlji na razpadlo skrivališče predhistoričnega človeka in odkopati iz večnega ledu človeško telo. Če je ta vest resnična, bodo stali arheologi pred novim važnim odkritjem, namreč pred človekom, iz bronzaste dobe in tako bodo lahko prebrali zanimive podatke na doslej najstarejši strani velike knjige mrličev na zemlji.

300 letnica

Rubensove smrti

Tristoletnica smrti slavnega vliamskega slikarja Petra Rubensa bo praznovana letos z velikimi svečanostmi. Med drugim se pripravljajo tudi izdelovanje velikih jubilejnih nemških-belgijskega filma v nemško-flamskem in belgijskem jeziku. Avtor filma si bo lahko pomagal pri tem z »obsežno Rubensovo korespondenco, zlasti z njegovimi pismi iz Rima in Antverna. Zelo mnogo se je ohranilo Rubensovih pisem bavarskemu vojvodi Wolfgangu Viljemu in drugih vladavilnih prijateljem. Leta 1622 je pisal Rubens Petru van Veen iz Antverna.

Visoko spoštovani gospod! Zadržan po potovanjih in drugih okoliščinah sem dolgo odlašal z odgovorom na Vaše pismo. Zdal pa ugotavljam iz vašega prijaznega pisma z dne 12. maja kateri usorezi vam manjkajo. Zai vam moram povedati, da jih je po številu malo, ker zaradi duševne obolnosti svojega razbarja v zadnjih letih skoraj nisem mogel delati. Pa tudi če jih je malo, jih tam rad pošljem. To so

sv. Francišek, spremljatelj Stigma. Ta plošča je nekoliko grobo rezana, ker je to še prvi poskus. Dalje imam »Povratek Device Marije z Jezuskom iz Egipta« in mao Madono, poljubljajočo Jezusčka. To delo se mi zdi dobro. Med najboljša dela prilevavam Zuzano in velko sliko Luciferjevega padca ter odhod Lotha, njegove žene in hčere iz Sodome. Imam tudi bitko Amaconk v šestih listih, pri katerih pa manjka še nekaj dni dela. To delo imam že tri leta plačano, pa ga ne morem zbrati iz rezbarjev rok. Izdal sem knjigo o arhitekturi z najlepšimi palačami v Genovi. Ne vem, če vam napravi to delo veselje. Zelo rad bi slišal vaše mnenje o tem in prosim vas, da mi odgovorite po po-morščaku ali pa slu katerega izmed svojih prijateljev, ker bi bil porto predrag.

Občni zbor metliških gasilcev

Metlika, 10. februarja.

Metliška prostovoljna gasilska četa je imela v nedeljo svoj 69. redni občni zbor. Zborovalni prostor v gradu je napolnilo številno članstvo, da čuje obračun dela uprave v p. etekli poslovnih dobi.

Občni zbor je otvoril in vodil dolgoletni predsednik čete g. Malešič Ivan. Njegovega pozivu za pozdrav Nj. Vel. kralju II. ter pokrovitelju gasilstva Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu so vsi navzoči pritegnili z gromkim »živio!«. Zatem je pozdravil čast župnega starešino g. Weisa Franca, župnega podstarešino g. Kremesca Jožeta in župnega podtajnika g. Štuparja Ignaca. Predsednik se je nato spomnil še med letom umrlih članov g. Vrviščarja Antona in g. Lipeja Viktorja, katerih spomin je članstvo počastilo z vzklikom: »Slava!«

Sledilo je poročilo predsednika o splošnem delovanju čete, ki naj jo čas in potrebe vselej najdejo pripravljeno za pomoč bližnjemu in domovini. Izrekel je tovarško zahvalo vsem čestim funkcionarjem in članstvu s pripombo, da tudi v bodoče z najboljšo voljo vztrajajo na svojih mestih.

Po prečitaniu zapisnika zadnjega občnega zbora so s'edila poročila o'alih funkcionarjev. Poročilo poveljnika je bilo iz-črno in točno. Dokazalo je lepo delo čete v minulih poslovnih dobi. Razveselila so bila tudi ostala poročila. Blagajna in gradbeni fond sta gotovo potrebna izdatnejših dotokov in bo zato treba mnogo več intenzivnejšega prosvetnega delovanja pa tudi podpore s strani podpornega članstva, h kateremu naj bi se prištevali po možnosti vsi prebivalci.

Ceta je v preteklem letu posvetila mnogo truda gasilskemu kongresu, na katerem je bila častno zastopana z 49 člani in godbo 25 članov. Sodelovala je pri vseh »gasilskih« svečanostih in praznovanju in tako tudi v gromnem pogledu dorinela go-cove žrtve. V tekreem poslovnem letu mora zato zbrati vse potrebne sile da v lastnem delokrogu izvede vse potrebne pri-nrave za veličastno praznovanje 70letnega jubileja.

Za leto 1940 je bila sodbno izvoljena stara uprava a predsednikom g. Malešičem Ivanom na čelu za tajnika pa je bil izvoljen g. Bitenc Drago.

Z doma je pobegnila

Radeče, 11. februarja.

V petek okrog pol sedmih zvečer je pobegnila z doma 13letna Kmetič Slavka, učenka 2. razreda višje ljudske šole v Radečah. Malo pred begom jo je njena mati pokarala, zakaj ni pospravila po sobi. Ne da bi kaj omenila, je zapustila dom. Njen součenec Rudolf Brilej jo je okoli tri četrt na sedem videl, kako je tekla mimo mlazarja Medvečka proti trgu.

Ker se ni vrnila domov, je njen oče g. Pleterski Franc, m. z. arski pomočnik v Radečah, pisal razrednemu učitelju o begu svoje pastorkice ter med drugim omenil, da je Slavka že večkrat mislila na beg z doma o. samomoru. Ugotovilo se je, da je bila učenka Kmetič Slavka z učenko Lindič Stano v petek ob pol štirih popoldne pri zobotekniku g. Sabli. Ob tej priliki je Kmetičeva dejala Lindičevi, da ji bo naslednjega dne prinesla papirja ter da jo bo v soboto zjutraj poklicala, da bosta šli skupaj v šolo.

Ker je ni bilo v šolo, je g. Pleterski prijavil beg svoje pastorkice orožniški postaji v Radečah.

Kmetič Slavka bo 28. t. m. stara 13 let in je svojim letom primerno razvita. Meri 1,48 m, je okroglega, prikupnega obraza, sivih oči, plavolasna, zobe ima bolj slabe. Na sebi ima sivo karirasto obleko, siv oplet s črnim ovratnik in težke gojzorce. Kdor bi kaj vedel o njej, se naprosi, da sporoči najbližji orožniški postaji ali pa njenim staršem v Radeče.

Nevarna leta v ljubezni

Moški in ženske imajo v življenju dve dobi, ko so najbolj podvrženi ljubezni

V Parizu imajo zavod, ki proučuje važna vprašanja ljubezni in zakonskega življenja. Svoje delo opravlja na znanstveni podlagi. Kljub temu pa zbijajo mnogi Parižani na njegov račun šale. V zavodu delujoči znanstveniki so postavili na podlagi svojih skušenj trditve, ki nas mora presenetiti. Moški se baje najlaže zaljubi v mladih letih, ko se še ne more oženiti, od 18. do 22. leta, in pa pozneje, navadno ko je že oženjen, med 43. in 45. letom. Dekleta, mlajša in starejša, bi torej ne smela gledati moških posebnim dobrih izgledov, če bi bilo res, da se moški najraje zaljubi v letih, ko še ni zrel za zakonsko življenje ali pa, ko je že oženjen. K sreči se ženijo moški pogostokrat, ko sploh ne mislijo na zakon, pač pa mislijo njihove zaročenke, prijateljice itd.

Kako je pa pri ženskah? Tudi ženska ima dve kritični dobi. Prva je v dekliških letih pred 20. letom, druga pa med 43. in 45. letom. Pozneje baje ne hrepeni po služajni ljubezni in ne mika jo, da bi se zaljubila v moškega, ki njene ljubezni ni vreden. V drugi dobi so pa tudi ženske navadno že omožene in moške vedo, da je

treba paziti nanje, da se jim ne izneverijo. Kar se pa tiče zakonskega življenja, so učenjaki na pariškem zavodu ugotovili, da iz ljubezni sklenjene zakonske zveze niso trajne. Spoštovanje in simpatija sta baje boljša podlaga za trdno zakonsko zvezo. Kritična doba zakonskega življenja je v drugem letu po poroki in pozneje med 8. in 9. letom. Pri nekaterih zakoncih je kritična doba stalna, toda na take primere se pariški zavod ni oziral.

Mož, ki govori 290 jezikov

V Frankfurtu živi 65letni srednješolski učitelj v pokolu dr. L. Harold Schütz, ki govori 290 jezikov, in upa da bo svoj rekord še povečal tako da jih bo govoril 300. Zanimanje za tuje jezike je podedoval ta fenomen po svojem starem očetu, raziskovalcu sanscrita. Toda njegov stari oče je govoril samo 12 jezikov. Zelo dobro je bil podkovan v klasičnih jezikih, govoril je pa nekaj novejših jezikov.

Študiju jezikov se je posvetil dr. Schütz že v gimnaziji in to veselje mu je ostalo tudi pozneje. Zanimivo je, kateri jeziki so po Schützu mnenju najtežji. Schütz pravi, da so najtežji jeziki Indijancev in Eskimov pa tudi Baskov in Gruzincev. Zelo težka je tudi maščarščina, kjer ima mnogo nepravilnosti. Maščarščina je blizja japonsčini nego nemščini. Dr. Schütz pravi, da slovanski jeziki še daleč niso tako težki, kakor se splošno misli. Arabski jezik je težji od perzijskega. Velike težave dela človeku tudi kitajščina, če jo hoče dobro obvladati.

Bela, modra in druge knjige

Od leta 1876 označujejo v Nemčiji diplomatske knjige, nanašajoče se na gotove dogodke o. odnosu na pogajanja s tujimi državami kot bele knjige. Take listine so namreč razvrščene po datumih in zložene v enoten spis opremljen z belim ovomem. Druge države označujejo zopet z drugačnim barvo zbirko diplomatskih listin, nanašajočih se na važne dogodke.

Ta navada izvira iz Anglije, kjer spravljajo podobne listine v modre kuverte in jih označujejo kot modre knjige. Prva modra knjiga je izšla leta 1624 v Franciji in na Kitajskem imajo v podobnem smi-

tem pogledu je nemalo zavirilo. Samo en dan prej so jeli delavci podirati zid, v katerem je hotela imeti Michelina omario, kamor bi spravljala nekatere svoje knjige.

Ali poznate to sobo? — je vprašala Lavrence svojega moža.

To je bil moj kabinet v mladih letih. — je odgovoril Valcor. — To sem vam že stokrat povedal. Michelina, dragica, je videla v tem en povod več, da si je tu uredila svojo knjižnico.

No, torej, — je nadaljevala markiza z drhtečim glasom, — vidim, da niste pozabili na svoje skrivališče.

Moževa ocplost je Lavrencio neprijetno zadela. Ni se nadejala tako nagle in klavne bledice v potezah svojega moža, skriviljenih od strahu.

Ni na dolgo trajalo in opomogel si je. Čez nekaj trenutkov je dobil ta možati obraz nasmejane energije svoj prejšnji izraz.

Toda prepozno.

Zena, ki je dotlej še vedno upala kdove v kakšno verjetno opravilo, je čutila, kako so se oglasili na dnu njenega srca dvomi. Presenetil jo je njen uspeh, zbegala ta obrnena vloga. Ona, boiča, navadno tako srečna, se je lahko sklonila pred tem močnim duhom.

Da, Renaud, — je ponovila, — na vaše skrivališče. Ta koteček, tako dobro skrit v steni, da je bil potreben zidarski kramp, da smo ga odkrili. To skrivališče, obsegajoče vašo strašno tajno.

Ošinil jo je s srepim pogledom.

Vi ste si torej drznili dokazniti nečesa, ne da bi me bili poprej opozorili, ne da bi me bili poklicali?

Bilo je prav danes, — je nadaljevala Lavrence, — zid kopajoči delavci so odkrili votlino, v nji pa pisma, ki ste jih bili nekoč tako dobro skrili. Michelina je bila navzoča in dajala je navodila. Pri-nesla mi je tenak sveženj in smejala se je tej prigodi. Hvala bogu, da ni zlomila pečati. Obe sva mislili, da je to nekakšna relikvija, starejša od nas vseh. — Tvoj oče jo bo odprl, sem ji dejala, — in pustila sem tu te papirje. Zaposleni s pripravami za nocojšnji večer se misva več spomnili na votlino v steni in v nji spravljena pisma. Toda pozneje, ko sem se oblačila za ples, se mi je zazdelo, da sem spoznala na robu enega pisma vaše pisavo...

In vi ste čitali? — je vprašal.

Renaud se je tedaj vrnila hladnokrvnost v toliki meri, da ni pokazal gneva, temveč je zastavil to vprašanje z nekakšno dobrohotno ironijo.

Nasprotno se je pa zadrega njegove žene povečala. Vsa obupana je skiepala roke.

Čitala sem... čitala... to ostudno stvar. Ah! Verjemite mi, ni ljubosumnost to, kar mi najbolj trga srce. Če bi trpela le sama...

Tesnoba jo je dušila. Besede so ji zastajale v grlu ta čas, ko je upirala v svojega moža oči, ki še niso bile izgubile svoje neskončne nežnosti, široke zenice zaljubljenega odenka, zastirte s kopreno neizročene žalosti.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Skozi visoka okna se je nudi očem krasen razgled na neskončno samoto, ki jo je negotova in skrivnostna ura navdajala z otožnostjo.

Esplanada okrog gradu je segala na tej strani do terase, moleče v morje, kajti tu je bilo skrajno krilo poslopja. Krone stoletnih dreves okrog terase in dokaj dolga vrsta belih balustrad se je odražala od modrikastega prepada. Na desni strani je stal oster greben skalnatega predgorja in dvigal svoje nazobčane vrhove pod sinje nebo. Tam za gorami je vzhajalo solnce.

Nemirna zakonca sta zadržela — čeprav sta ta prizor dobro poznala, — ko sta tako nepričakovano prišla iz morja slavnostnih luči in veselih zvokov v to tišino prirode. Obenem sta videla drug drugega s potezami, ki jih uglasila mladost ni mogla več obvarovati sledov prečute noči, podaljšane bolj v skrbeh, nego v zabavi.

— Kam me vodite, Laurence? V nove Michelinine sobe?

Gospa de Valcor je pritrdila in priklimala z glavo. ritisnila je z roko na gumb na bližnjih vratih.

Ker je bila stara že osemnajst let, je bil Renaud prepustil svoji hčeri namestu ene otroške sobe, v kateri je doslej stanovala, celo vrsto sob, polnih krasnega pohištva in opremljenih tako, da je bil že to dragocen dar.

— Ko naju pozneje obišče s svojim možem — sta govorila roditelja med seboj — bo morala imeti tu primerne sobe, ki bi bile po njenem okusu.

Navzlic prizadevanju arhitekta in tapetnika, ki naj bi bila do Michelininega rojstnega dne vse spravila v red, delo še ni bilo končano.

Ena soba še ni bila opremljena.

In tja je odvedla Laurence svojega moža.

To naj bi bila knjižnica. Michelina, ki je ljubila knjige in ki je imela mnogo krasnih, redkih izdaj, bogato vezane knjige, matičene zvezke, skoraj nečutiljive zaradi drobnega tiska, je želela, da bi ji dali posebno sobo, kjer bi najraje posedala. Zato si je izbrala izmed njih najmanjšo, toda sobo z najlepšo lero v vsemnem stolnišču, najbližje k morju.

To je bil kabinet nepravilne oblike. Do nje ga so vodile tri stopnice. Dve okzi in tesno prilagojeni so okni sta bili obrnjeni na morje, obrobjeni v nedogledni dalji z divjimi pečinami.

Misel počutiti se doma v tem koticu je očarala sanjavo Michelino. Njena želja, da bi bila ta sobica čim originalnejše opremljena in njeno oklevanje v

Zasedanje banskega sveta

Zaradi zunanje političnih dogodkov in razmer doma bo treba v bodoče pri nas še bolj pospeševati kmetijstvo

Ljubljana, 13. februarja. Na današnji dopoldanski seji banskega sveta je poročal načelnik g. Podgornik o stanju in razvoju kmetijskega odseka v preteklem proračunskem letu. Delo kmetijskega odseka je bilo usmerjeno povečanju kmetijske strokovne in stanovske izobrazbe in organizaciji osrednjih blagovnih in proizvodnih združenj. V ekspoziciji k predlogu za novi proračun je načelnik po-

udaril, da bo treba v bodoče še bolj zaradi zunanje političnih dogodkov in gospodarskih razmer doma pospeševati kmetijstvo po določenem načrtu. Tako bomo tudi pri kmetijstvu prišli do uravnane gospodarske, kar bo edino moglo znatno in stalno zboljšati naše kmetijstvo. V novem proračunu je določenih za kmetijski oddelek 10.237.420 din.

uradnikov in 7 dnevničarjev. Skupno znašajo osebni izdatki tega oddelka 3.813.060 din. Med stvarnimi izdatki odpade na splošno socialno skrbstvo 1.775.000 izdatkov. Razni izdatki znašajo 4.930.000 din, med njimi je določeno 3.200.000 din za plačila osebni stroškov javnim zdravstvenim ustanovam za ravne bolnike. Zdravljenje revnih bolnikov v zdravstvenih občinah pa nameravajo podpreti z vsoto 1.200.000 din. Za zdravljenje revnih tuberkuloznih bolnikov je določeno 450.000 din.

Trgovinski oddelek ima proračunanih 669.970 din osebni izdatkov. Za stvarne izdatke je določeno 1.555.200 din in za tujski promet 880.000. Izredni izdatki so proračunani na 850.000 din.

Osebnih izdatki finančnega oddelka so določeni na 2.030.620 din (39 uradnikov in zvanjnikov). Med stvarnimi izdatki odpade največ na odplačevanje anuitet in obresti posojil, skupaj 14.100.000 din. Med stvarne izdatke tega oddelka so vračunali tudi 240.000 din za reprezentacijo in poverljive zadeve.

Med banovinskimi zavodi, podjetji in ustanovami je 20 kmetijskih šol in zavodov; njihovih izdatki so proračunani na 6 milijonov 702.380 din. Pod prosvetni oddelek spadajo zavodi, 3 šole in banovinska založila solskih knjig in učil; izdatki so proračunani na 4.645.730 din. Skrbstvenih in zdravstvenih zavodov je 14, največ bolnic in zdravilišč; skupni proračunski izdatki znašajo 38.333.890 din. Podjetje zase za Kranjske železnice elektrarne, ki se same vzdržujejo. Izdatki znašajo 22.500.000 din.

Pregled novega banovinskega proračuna

Na večeršnjem popoldanskem zasedanju banskega sveta za dravsko banovino sta poročala načelnik obsega oddelka dr. Viljem Pfeiffer in načelnik upravnega oddelka dr. Fran Hubad.

V delokrog obsega oddelka spadajo predvsem personalne zadeve kr. banske uprave, njenih zavodov in ustanov. Število vseh banovinskih uslužbencev znaša 1831, med tem ko jih je bilo ob začetku lanskega leta 1749. Število banovinskih uslužbencev je naraslo za 82. Državnih uslužbencev je bilo dne 1. januarja letos 2157, in sicer jih je 86 več kot lani.

Krediti za osebne izdatke po predlogu ban. proračuna za l. 1940/41 znašajo skupaj 40.030.540 din. V to vsoto niso všteti osebni izdatki za vzdrževanje ljudskih šol v znesku 9.688.000 din. V lanskem proračunu so znašali skupaj osebni izdatki 37.460.600 din, torej 19,30% celotnega proračuna, osebni izdatki po predlogu proračuna za l. 1940/41 pa znašajo 20,45% celotnega proračuna. Če se upošteva, da so med temi izdatki zaporedni tudi prejemki za cestarje (6.030.000 din) in za bolničarje in režijske osebe (okroglo 8.000.000 din), znašajo pravi osebni izdatki okroglo 14%. To razmerje med osebimi in stvarnimi izdatki je normalno.

V proračunu za l. 1940/41 je bilo predvidenih 336 uradniških mest, 28 mest zvanjnikov, 25 mest učiteljev in 130 dnevničarjev, skupaj 517 mest. Številčno povzemanje znaša 76 mest. Najbolj se čuti potreba za povečanje števila uslužbencev pri tehničnih oddelkih.

Lanski nedostopi sklad za podpiranje brezposelnih inteligentov v znesku 650.000 din zopet ni zadostoval ter se je moral povečati za 300.000 din. Vseh podpirancev je bilo 110, torej isto število kot lani. Od teh je bilo 32 moških in 78 žensk. Absolutno visoke šole je 24, absolutno nižje srednje šole 41. Popolna likvidacija tega načina podpiranja brezposelnih inteligentov tudi letos zaradi finančnih težkoč ni mogoča, vendar bo 25 podpirancev nameščenih v svojstvu dnevničarjev brez obremenitve ban. proračuna. Prispevek za prehrano strokovnih vodstev pri proračunu oddelka za socialno politiko in narodno zdravje je ertan v znesku 350.000 in ta znesek je prenehan na nedostopi sklad. Odrejeno je tudi, da se maksimirano število podpirancev, in sicer tako, da do konca tega proračunsk

računsk leta ne sme presegati 110 oseb, od 1. aprila 1940 dalje pa ne sme presegati 85 oseb. Na ta način ne bo potrebno več ojačati predvidenega zneska 650.000 din, obenem pa je to prvi korak za doseglo postopne likvidacije podpirancev in bednostnega sklada.

Stanje občin je po poročilu načelnika upravnega oddelka ostalo nespremenjeno. Gospodarsko stanje občin je bilo ugodno. Velika večina občin je končala proračunsko leto 1938/39 z znatnimi prebitki, ki so znašali skupaj 8.482.000 din. Občine so prejele iz občinskih davčnin znatno več kot so po proračunu pričakovale.

Dolgovi občin rastejo in so dosegli blizu 70 milijonov din. Pri tem niso vštete mestne občine. Skoraj izključno se zadolžujejo občine radi gradnji solskih posojil in v elektrifikaciji. Skupni proračunski izdatki so se v tekočem letu dvignili na 10.683.000 din napram 86.125.000 din v letu 1938/39, povprečna dokladna stopnja pa na 91% napram 77% prej. Občinski proračuni in dolgovi stalno rastejo in z njimi davčna bremena.

Preobremenjene občine, ki jih je bilo 41 in ena podobčina, so dobile iz banovinskih kreditov skupaj 434.550 din. Lanska dotacija je znašala 772.250 din.

Iz 4 in pol % gasilskega sklada je bilo v l. 1939 izplačanih v smislu zakona o organizaciji gasilstva: Gasilski zvezi v Beogradu 141.331 din, Gasilski zajednici v Ljubljani 282.663 din, 26 gasilskim župam 141.331 din, 953 gasilskim četam pa 847.989 din, skupaj 1.413.315 din. Iz bivšega 1% gasilskega sklada, kateri znaša še okoli 100.000 din, so bile podeljene osim osebam redne mesečne podpore in skupnem znesku 29.400 din. Za jugoslovanski gasilski kongres je bilo nakazanih 50.000 din.

Nase državljanstvo je bilo priznano 149 družinskih poglavarjem, od teh je slovenske narodnosti 130, slovenske 6, nemške 7 in židov 6. V l. 1938 je dobilo državljanstvo 164 oseb. Izgubilo je naše državljanstvo 1047 oseb, v l. 1938 pa 1619 oseb.

Podeljenih je bilo 58 podpor za gradnjo ali popravilo cerkva in izdan je znesek 85 tisoč za sanacijo cerkvenih občin, preostali znesek 15.000 se bo pa še razdelili. Podpore cerkvam so znašale okoli 3000 din.

Število društev se je v l. 1939 povečalo za 291 in je znašalo ob koncu leta 6482. Stanje javne varnosti se je v primeri z l. 1938 nekoliko poslabšalo.

Mladinske smučarske tekme

Kranj, 13. februarja. Kakor smo že sporočili, so morale biti mladinske tekme sk. Šupe Kranj zaradi dežja odpovedane. Spored tekem je ostal isti kakor je bil prvotno napovedan. Prijava, ki so prispele v roku za prijave izkazuje preko 400 tekmovalcev in je torej naša napoved, da so te tekme ene največjih mladinskih tekem v državi, resnična.

Zbor za vse oddelke in sodniški zbor bo ob 9. uri pred sokolskim domom v Strazhiču. Tu bodo razdeljene tekmovalne številke, makar bodo vsi tekmovalci odšli na nastopna mesta. Popoldne bodo nastopili tekmovalci v prostih skokih ob 14. uri na skakalnici na Gorenji Savi.

Tekmovalci pridejo s svojimi vodniki v Kranj z jutranjimi vlaki in se bodo razen skakalcev lahko vrnili s popoldanskimi vlaki.

Občinstvo opozarjamo na zanimive sokolske mladinske smučarske tekme v Strazhiču zlasti tudi zaradi odlično izpolnjenih prog, ki bodo v vsaj dolžini dobro vidne s prostora za občinstvo, ki bo določen ob šempsterskem gradu. Ako sneg v Strazhiču ne bo odgovarjal bodo vse oddelke pravčasno obveščene o prenosu tekem v Kranjsko goro, kjer se tekme vrše v istem času in rasporedu dne 13. t. m.

Upravičene želje

Ljubljana, 13. februarja. Oblasti zahtevajo od lastnikov hiš izpraznjenih podstrešij, kar naj se izvrši najpozneje ob najneugodnejšem času. V postrešnih prostorih vladala sedaj mraz, večkrat mrzel sneg na vse strani, na strehah je sneg. Sneg pokriva strehe in sapira luč, da je v vsem podstrešju temno in se ne more izvršiti izpraznitve v temi tako kakor je potrebno. Glede na to in nevarnost prehlada si usojamo prošiti pristojno oblast, da bi se termin za ta dela preločil na ugodnejši čas posebno še, ker vendar ni še nobene neposredne nevarnosti, da se ogumno prehladi in da bomo pri boljši razsvetljavi mogli boljše ustreči zahtevam oblastev.

Pa še nekaj. Političnega obsega zahteva, da se morajo prijavitelci kolena ravno januarja, ko se kolezarji ne morejo voziti in se večinoma sploh ne vozijo. To se je letos moralo vršiti vprav v največjem mrazu in večinoma v globokem snegu ali celo snežnem metežu. Ali ni mogoče take pose opraviti v času, ko je večina kolezarjev res na kolesih in ko so ugodnejši vremenski prilike?

Kupil sem nekaj litrov vina izven Ljubljane. Na mitnici morate plačati mestno trobarino, toda za novo državno trobarino morate pa še posebej na Breg! Ali ni mogoče urediti tega tako, da se opravi na tako malenkost vae na enem kraju s sodelovanjem raznih uradov? Nekoliko več olajšanja raznih procedur davkoplačevalcem bi bilo zelo priporočljivo tudi sicer!

Valentin Košmerl 70 letnik

Zagorje, 13. februarja. Jutri bo dopolnil svoje sedemdeseto leto urar in posestnik v Vrhniki g. Valentin Košmerl. Rojen na Jesenicah na domačiji Markoševih, se je v rani mladosti posvetil urarskemu poklicu in se pomojo osamosvojil in preselil na prijazno Vrhniko, kjer si je polkal svoje zakonite družice Marijo iz rodbine Kosov. Neumnar-ko delaven, priden kot marivja si je ob svoji pomoči svoje sopotne ustanovil prijeten dom. Svoje prosto uro je prevečel v sadovnjaku in pri čebelnjak, za kar je imel posebno veselje ter ne slovi le kot spreten urarski mojster temveč tudi kot izkušen sadjar in usnen čebelar. Razume se, da mu je vsekakor predstavljal družinska, ki se je medtem pomnožila na tri člane. Sredi zadovoljstva pa mu je smrt ugrabila sveto družico Marijo, otrokom pa preostalo mater, kateri jim je ostal nadomestoval s glavnjo pokroviteljstvom in jih vagoji ter jim s tem zagotovil ugoden življenjski položaj.

Izven kroga družinske je vae preostalo moči in čas posvetiti delu in udajetvovanju v narodnih društvih. Tako je še danes med najstarejšimi člani Sokolskega društva, čigar član uprave je bil vsto let. V dobi pred vojno je moral zaradi svojega odličnega narodnega mišljenja in prepričanja prestopiti marškaturo težko urico, da tudi njegovi nasprotniki se občudni

ostro in nepristransko basado, kajti naš jubilat ni bil iz mehkega blaga temveč je vstrel nemilostnjarjem mlo za drago. S svojo izredno družabnostjo in prijateljskim humorjem je posebno v solni bratovščini, katere svesti »jogur« je še danes, postal nenadomestljiv. S ponosom lahko zre na udavo svoje življenjske dobe. Medtem so potekla leta, otroci so se razkropili in zavzeli svoja mesta v večnem krogotoku življenja. Hči Mici je poročena Pečnik, Zora je soproga toplaškega učitelja g. Vik-

torja Pergreja, a Vinke je učitelj zagorske šole. Jubilat preživlja jesen svojega s delom in uspehi blagoslovljenega življenja najraje tu v Zagorju v krogu svoje družinice, vnuka in vnuki.

Številnim čestitkam jublatu, ki je bil in je še danes svet naravnih in čistotaj naprednega časa, posebno »Slovenskega Naroda«, se pridružujemo tudi mi s željo, da bi nam ostal ohranjen še dolgo vrsto let v zdravju in zadovoljstvu. Živeli!

XIV. simfonični koncert ljubljanske filharmonije

Kot dirigent je Baranović močno impulzivna natura, ki daje posameznim delom dokajšen osebni poudarek

Ljubljana, 13. februarja. Kakor prvi, tako je bil tudi drugi koncert ljubljanske filharmonije v letošnji sezoni izključno slovenski, zavoljo česar je potrebno posebej naglasiti, da se ljubljanska filharmonija povsem zaveda svojih umetniško-vzgojnih nalog v spoznanju bogate vrednosti slovenske simfonične glasbe. Na poslednjem koncertu v petek je izvedla najprej Čajkovskega »V. simfonijo v e-molu«, eno izmed najlepših del velikega ruskega klasika, ki se v tej simfoniji izpoveduje podobno, kakor tudi v mnogih drugih svojih skladbah. Po svoji duševni ritmiki je »V. simfonija« nedvomno neizna, kakor je bil v vsej viharosti svojega notranjega tvorca, kateremu je bil katerikoli doživljenski moment pač v bistvu različen kot pri drugih. Ljubljanska filharmonija je prikazala globine te simfonije zelo jasno in občuteno; še bolj kot v I. stavku (Andante - Allegro con anima) se je razvilava v prekrasem drugem stavku (Andante-Cantabile con alcu-za licenza), ki je bil morda mestoma nekoliko preveč zadiran, in prav tako v tretjem (Valse - Allegro moderato) in četrtem stavku (Finale - Andante maestoso, Allegro vivace - Maestoso). Orkester je dosegel polno zvočnost, ki jo zahtevata bogata harmonika in melodika ter je v lepega soglasju pod vodstvom svojega dirigenta Baranovića izkristaliziral estetske širine omenjene skladbe.

Čajkovskega »V. simfonije« je po Bravničarjevi »Belokrajinski« sledil drugi stavek znamenitega Smetanovega cikla »Má vlast« (Moja domovina) - »Vltava«. Z naslov sam pove, kaj je hotel v tem simfoničnem stavku povedati mojster, ki je neizmerno ljubil češke loge in gaje in ki si je spočival dušo, ko je strmel v valove srebrne Vltave. Kakor kristali valovijo zvoki, široka češka reka se pretaka mirna in razburjena, njeno šumenje pripoveduje o staroslavni zgodovini svete češke zemlje. Da, ko poslušam »Vltavo«, slišim Vltavo čisto neke poleg sebe, morda celo v sebi, takšno, kakršno sem spoznal, ko sem se brez volje predal njenim čarom in skrivnostim. Lahkotno hiti preko nižav in med bregovi, vse je posipana s svetlim luninim sijem ali jo barvajo zlati solčni prameni, galebi se spuščajo na njo, veseli in živahni. »Vltava« pomeni žalost in veselje, vdanost in odpor, mirnost in razburjenost do neba. Zato mora »Vltava« teči, se prelivati v lahkost, kakršna je le mogoča. Filharmonični orkester jo je nedvomno dobro doumel; tehnične finese je izvedel skrbno in dovolj precizno. Zdi se mi pa, da je bil v interpretaciji še nekoliko pretežek in zato povsod vsebinska sočnost »Vltave« ni mogla priti do polne veljave; tudi tempi so bili ponekod prepočasni in so s tem ovirali nezadržano lahkost, s katero se mora skladba razvijati. Kajti, tudi na mestih, kjer »Vltava« izpoveduje globinske težine, je v njej nekaj lahkotnega; ne mislim tu vsebinsko-formalno, marveč psihološki gledano in občutno. Vendar pa je izzvenela »Vltava« v splošnem skladno, s prizvočnem vsebinsko-zvočnimi značilnostmi, ki ji dajejo v celotnem ciklu morda prvo mesto.

Med najboljšimi izvedbami omenjenega koncerta sta bili gotovo obe domači skladbi. Bravničarjeva »Belokrajinska« rapodijase, naslonjena na belokrajinsko in obče slovensko narodno tematiko, je formalno obdelana v smislu prevladovanja kontrapunktičnega nad harmoničnim, vendar tako, da harmonični moment vendarle pride do polne izrazitosti ter za živahna melodika, enofna, pa tudi večkratna hkratu, le še obozari in naglasi. Poleg izometričnih ritmičnih postopov, tematični odgovarjalnoče ambitusu, zmerno-moderno grajene ritmičnosti, efektnega meniatvanja intenzitet in uporabljanja acoičnih sredstev je še zlasti priomozka skladbi k močnemu uspehu odlična instrumentacija, živahost orkestra in pravilno zajeta interpretacija, ki je dokazala, da se je Baranović v skladbo tematično posvojil in jo je zato mogel podati v kar najbolj verni podobi.

Mnogo zanimanja je vzbudila še prav posebej Baranovičeva baletna suita »Srce iz leta«, zaradi nje sličen Bravničarjevi »Belokrajinski« na folklorni motivi.

ki, po poednostih pa tej pravo nasprotje. Najzanimivejši činitelj Baranovičeve baletne suite je nedvomno ritmika, ki je izredno pestra že v »Zegnanju«, še bolj pa v kolu; ritmi so čisto komplicirani, interesantni pa tudi tam, kjer so enostavni, ker jim je znal skladatelj priključiti barvito harmonično zvočnost in vsemu dati toliko izvrstno instrumentacijo, da je skladba nad vse učinkovita. Tudi obdelavanje motivičnega materiala z razširitvami, zožitvami, transpozicijami in stičnimi sredstvi je toliko previdno in profinjeno, da izogne občutke dolgovetnosti, ki bi sicer s ponavljanjem mogli nastati in polake skladatelja kot zelo dobrega poznavalca kompozicijske arhitektonike. Poleg vsega tega zna avtor odlično uporabljati možnost jakostnega stopnjevanja in s tem učinek še povečati. »Srce iz leta«, ki je v skladatelju kot dirigentu našle najbolj vernega interpreta, je doživelo na filharmoničnem koncertu sprčo momentov, ki sem jih navedel, izredno velik uspeh in navdušeno odobravanje.

Celotni koncert je dirigiral kot gost ravatelj Hrvatske opere, priznan dirigent in skladatelj Krešimir Baranović, katerega interpretacijo sem v poednostih občel že poprej. Kot dirigent je Baranović močno impulzivna natura, ki daje posameznim delom dokajšen osebni poudarek; to je bilo najboljše razvidno v razmerju interpretacije Čajkovskega nasproti Smetani in pa Smetano nasproti ostalim trem izvajanim delom. V splošnem se njegovi interpretaciji ne dá oporekati, ker je vsekakor bila globinski zajeta in vsestransko učinkovita; da pa se je ponekod uveljavila njegova, rekel bi elementarna ustvarjalna sila, pa je sprito njegove individualne osebnosti razumljivo, čeprav ista morda vedno ni v polnem soglasju z verostjo reprodukcije. Posebna Baranovičeva odlika je jasnost, s katero zajema izdelavo poedinih in celotnih motivnih kompleksov; v kaj hoče in svoje zamisli tudi dosledno izpeljuje. Čeprav po malihnem številu skušen, je dvignil koncert, ki ga je do njegovega prihoda vadil filharmonijski stalni študijski dirigent Drago Šijanec, na lepo umetniško stopnjo; s tem nam je hrvatski gost posredoval le umetniški večer in bomo vesel, če ga bomo še videli v tej funkciji. Občinstvo, ki je docela napolnilo dvorano (kar je razveseljivo dejstvo, da ima smisel za velike simfonične koncerte), se je nagradilo z vzhvalnim odobravanjem in se sotočno enako oddolžilo tudi orkestru, ki se je, skrbno pripravljeno, zelo potrudil in skušal podati kar najbolj izoblikovano estetsko celoto. Obstojačo sicer še nekatere malenkosti, ki ovirajo popolno enotnost orkestra in ki sem jih natančneje omenil v poročilu o prvem koncertu Filharmonije v letošnji sezoni. Vendar se tokrat niso ekotofirano očitovali in je orkester dosegel dovolj lepo estetsko višino. Vobče smem označiti poslednji koncert naše Filharmonije kot pomembni umetniški dogodek, ki na naj ne bo zgolj umetniške važnosti, temveč tudi znanstveno vedno globljeja stikanja slovenske in hrvatske ter slovenskih kultur sploh.

Proračun obsega in upravnega oddelka banske uprave, o katerem so debatirali banski svetniki na večeršnjem popoldanskem zasedanju

Ban dr. M. Natlačen je včeraj v svojem ekspoziciji naglasil, da je novi proračun sestavljen povsem realno, da je njegova karakteristika le manjše zvišanje v primeri s sedanjim proračunom, ki ne dosega 3 milijonov din, čeprav so potrebe vseh strok vedno večje. Uvedena ne bo nobena nova davčina in ne povečane stare davjate. Večje izdatke nameravajo kriti z nekoliko večjimi rednimi dohodki na račun davščin ter davjate sploh in z izkupičkom za prodane parcele. Izkupiček za banovinske nepremičnine je proračunan na 2 milijona din.

Banovinski proračun se deli v dva dela: na proračun izdatkov in dohodkov desetih oddelkov in na proračune banovinskih zavodov in podjetij, ki jih je 39. Izdatki za banovinske oddelke so proračunani na 139.831.260 din, izdatki ustanov na 72.272.020 din. Precej ustanov se vzdržuje samih, vendar mora banovina prispevati za večino podjetij ali zavodov več ali manj; prispevek banovine za ustanove in podjetja je proračunan na 16.364.740 din. Ban je dejal, da so bili vsi proračuni zadnjih let realni ter da je znašalo kritje v proračunskem letu 1937-38 nekaj nad 100 odstotkov, v proračunskem letu 1938-39 pa 100,63% in upanje je, da bo tudi obratun sedanjega proračuna izkazal popolno kritje.

Največji so izdatki za tehnični oddelek, 39.988.070 din, najmanjši pa za upravni, 1.758.200 din. Izdatki za kmetijski oddelek so proračunani na 10.273.420 din; za prosvetni 26.364.700, za socialno politiko in zdravstvo 12.938.060; finančni odd. 18 milijonov 35.620 in trgovinski odd. 3.956.170. Med skupnimi izdatki je vračunan tudi prispevek banovinskemu zavodom in proračunska rezerva, ki znaša 3 milijone din in ki bo menda porabljena za zvišanje prejemkov banovinskih uslužbencev.

Med dohodki znašajo največ banovinske doklade, in sicer 69.717.000 din in trošarine 40.400.000 din. Davki in takse so proračunani na 19.400.000 din, delež na skupnem davku na poslovni promet na 2.900.000, nepobrane terjatve iz prejšnjih let 3.450.000 in razni dohodki 3.814.260 din. Odkupnina za osebno delo (kuluk) znaša le 150.000 din.

Največ osebja zaposluje tehnični oddelek, zato so pač tudi izdatki za osebe največji; znašajo 10.960.070 din. Pri tem oddelku je zaposlenih 119 uslužbencev (uradnikov in uradniških pripravnikov), razen 26 tajnikov cestnih odborov, 44 cestnih nadzornikov, 34 dnevničarjev, 7 strojnikov in 670 cestarjev. Tudi stvarni izdatki tega oddelka so precej visoki; banovina prispeva 15 milijonov din za vzdrževanje železniških dovoznih cest in cest ter mostov, ki so v oskrbi okrajnih cestnih odborov. K temu je treba prišteti še milijon din kot prispevek k izrednim stroškom za vzdrževanje banovinskih cest in mostov. Za nova cestna dela so proračunani le manjši zneski.

Upravni stroški za vse oddelke so proračunani na 1.740.000 din. Pitec uradništva zaposluje tudi splošni oddelek z glavno pisarno: 53 uradnikov, 10 uradniških pripravnikov, 26 zvanjnikov in 23 služiteljev;

osebni izdatki znašajo 3.454.280 din. Najmanjši izdatki je zaposlenega v upravnem oddelku, 10 uradnikov, in osebni izdatki so proračunani na 400.700 din. Med stvarnimi izdatki odpade na razne podpore in nagrade 677.500 din; 100.000 za sanacijo cerkvenih občin, 150.000 za opremo, popravila in stavbna dela pri cerkvah, pomoč občinam pri odplačilu dolgov, nagrade za pobiranje občinskih doklad 50.000 din itd. Pol milijona din je določenih za zaščito civilnega prebivalstva pred letalskimi napadi.

Kmetijski oddelek zaposluje 58 uradnikov, enega zvanjnika in 10 pogodbenih uradnikov in dnevničarjev. Osebni izdatki znašajo 2.122.780 din. Za kmetijsko izobrazbo (gospodinske šole, tečaje, kmečko nadaljevalno šolstvo itd.) je določeno 760.000 din, za neposredno pospeševanje kmetijstva 520.000 din, za pospeševanje živinoreje in mlekarstva 1.335.000 din, za vinarstvo 1.231.000, sadjarstvo in vrtnarstvo 355 tisoč din, zadržništvo in podpore kmetijskim organizacijam 260.000 in za izredne izdatke 250.000 din. Pod kmetijski oddelek spadajo še odseki, ki imajo svoje uradništvo in poseben delokrog dela: veterinarski odsek, gozdarstvo, urejanje hudournikov in komisija za agrarne operacije. Proračun izdatkov kmetijskega oddelka brez teh odsekov znaša 7.413.780 din. Izdatki odsekov znašajo: veterinarstvo 682.240, gozdarstvo 224.700, urejanje hudournikov 936.300 in komisija za agrarne operacije 1.016.400 din. Iz naslova komisije za agrarne operacije gredo podpore za melioracije in gozdarstvo na planinah (250.000), za kultiviranje belokranjskih stelnikov itd.

Prosvetni oddelek ima 11 uradnikov, pogodbenega uradnika in dnevničarja. Za vzdrževanje ljudskih šol je med osebimi izdatki določeno 9.688.000 din. V tem znesku so vračunane starinarine učiteljem in kurivo (4.352.000), plače in dneve za šolsko služabništvo (1.507.000 din) in katehetske nagrade in nagrade poslovojem krajevnih solskih odborov (3.625.000). Stvarni izdatki za srednje, učiteljske in meščanske šole so proračunani na 2.024.000 din. Za ljudsko prosveto, to se pravi za podpore društvom, knjižnicam, ljudskim univerzam, za tečaje, prosvetno propagando itd. je določenih 210 tisoč din. Posebej za prosvetne domove je določenih 300 din podpor, za telovadna in sportna društva ter treznostno gibanje pa 350.000 din. Podpore kulturnim ustanovam in znanstvenim društvom bodo znašale 376 tisoč din, posebej gledališčem pa 415.000. Med stvarnimi izdatki je za vzdrževanje ljudskih šol določeno 8.515.000 din. K temu je treba prišteti še prispevke in podpore za ljudske in meščanske šole, kar znaša 1.010.000 din. Podpore in stipendije dijakom in za kuhinje ter dijaške domove pa znašajo 665.000 din. Našteti so še izredni izdatki pod naslovom »Razni gradbeni izdatki in investicije za prosvetne zavode« v znesku 1.949.500 din.

Pod oddelek za socialno politiko in narodno zdravje spadajo tudi zdravstvene zdravstvene občine, ki zaposlujejo 119 zdravnikov, 34 zdravstvenih pomočnikov in sester pomočnic, 28 uradnikov, 6 dnevničarjev in 18 desinfektorjev. Sam oddelek pa ima 13

Zborovanje radeških sadjarjev

Radeče, 13. februarja. Pred kratkim je imela naše podružnica SVD svoje redni letni občni zbor, katerega se je udeležil tudi areški kmetijski referent g. Boršt iz Krškega. V lepo zasnovanem govoru je očital pomen umnega sadjarstva in našel potrebo skupnega organiziranega dela na tem področju. Sprejetih je bilo nekaj najvažnejših sklepov, tako glede sprejemanja in organiziranja prodaje sadja ter naprave sadnih sokov. Soglasno je bil sprejet tudi sklep, da se sgradi v Radečah moderna brezdimna sadna sušilnica. Če pomislimo, da je v Radečah sadjarstvo še prav lepo razvito in da se pri dobrih letinah izvala mnogo sadja v tmesavate, je gradnja sušilnice nujno potrebna. SVD ima do sedaj gotovine 1000 din, ki se bo porabila za sadno sušilnico. Ta znesek je volonterjem premagal, zato se je vodstvo SVD obrnilo za podpore tudi na občinsko upravo. Upamo, da se bodo kmalu promotivne gmetne težkoče in da bomo imeli v doglednem času v Radečah moderno sadno sušilnico.

Podružnica SVD ima pot sadnih škropljen, ki jih lahko uporabljajo vsi člani brez plačila. Glasov je št. Štefi in Mla, da ni

Iz Radeč

— Odrpa naš in dan se groba vrede. To dan je umrla 86 letna Marija Knes na Sotliju pri Radečah. Še dolgo je bolela na goli, ki je po naših krajih precej razširjena bolezen. Zaprta brata Janca in Lejmeta ter sestro Franjo. Naj v miru počiva, preostala naše solžalje

Za novo kulturno trdnjavo ob severni meji

Po zgledu Ljubljane — Dramatično društvo na delo!

Maribor, 12. februarja. Zadnje odlikovanje upravnika Narodnega gledališča v Mariboru g. dr. Brenčiča in pa obe slajno uspehi, izredno dobro obiskani nedeljski predstavi so zopet zbudili zanimanje za že zdavno potrebno novo Narodno gledališče v Mariboru. Ne le za upravnika kakor mu je težko najti kaj kolidat enakovrednega in baš za to najkolidatnejše mesto tudi dovolj spoznavnega, marveč pravo in že zdavno zasluženo odlikovanje celega slovenskega, se prav posebno pa našega območnega naroda bi bilo, če bi na merodajnem mestu končno vendar le prodorilo razumevanje za neložljivo potrebno novo narodno gledališče. A medtem pa, da se konča žalostno zapostavljanje baš tega gledališča z državno subvencijo!

Ne smemo pa se na to več ko opravičeno upanje zanašati in brezdelno čakati. Besede mičejo, zgledi vlečejo! Nekako

pred 30 leti je Ljubljana dala zgled, ki bi se — mutatis mutandis — smogel posnemati tudi v tem primeru. Naj nikogar ne strahuje, da gre pri tem zgledu za ljubljanske — Nemce. Najkajli ne se kot za sile prenašani gostje v desalnem gledališču. Pa se je njihovi Taliji zahotelo po lastnem modernem hramu. Kaj so storili, da je beseda čim prej postala res? Pridobili so pred vsem tedaj »Kranjsko kramarico« in kar je za Maribor večjega posameznika vredno: vsi so se obvezni na večletni abonma za vse partne, ločne in balkonske sedele. Lahko bi navedli še več zgledov dejanskega sodelovanja pri graditvi gledališča, pa naj za enkrat zgornji zadostujejo.

Za danes še nekaj. V božični izdaji mariborske revije za tuji promet »Jugoslovanski Biseri« je nekdo opozorjal na mariborsko »Dramatično društvo«, katerega mislija za ustanovitveno poklicnega gledališča.

Še nikakor se ni bila zaključena, marveč nasprotno, s tem se je še le prav pričela. Tudi mati ne lažni svoje dolžnosti z tem, da spravi otroka na svet, marveč se le pričnejo svojo materinsko dolžnost, da se porojenega otroka tudi skrbi. Prišel je čas, ko naše »Dramatično društvo« s preloženjem samega sebe odvrne od sebe narodovo obtožbo, da se ni za nadaljnjo usodo svojega otroka nič več brigalo, čim je veliko prebrano zatisnil oči tega otroka, pokojni veliki narodni borec Ivan Kežar. Prefekto bo že kmalu pol leta, odkar se je na zadnjem sestanku tega društva sklenilo obnovitev in novo delo. Toda razen masovne temu društvu iz hvalnosti podarjen lože se kar nič ne sliši, da bi se bilo kaj storilo.

Prišla pa je posebno za območje Slovenije resna ura, ki kljče glede gradnje novega gledališča v prvi vrsti na delo svojčast tako postrvovalno Dramatično društvo.

Speharja, ki je imel naložen poln voz krac, katere je prevzemal od nje znan prekupčevalec in in spravljal v svoje skladnice. Dotični spehar se je še donoreval iz zene, rekot: »Ali bi radi kakašno kraco? Pa ne bo nič, so vse prodane!« mi smo že v prejšnjim številku našega lista opozarjali tržno nadzorstvo na dotičnega prekupčevaleca, ki je nekaj časa kar z vozom vozi po trgu med trzami urami in basai krace s špenarskih vozov. Kakor izgleda, je imela naša notica ta uspeh, da so trzni organi stopili dotičnemu na prste. Toda brinana riava si zna pomagati in tako je naročil speharja v zakonno ulico v zgoznenih dopoldanskih urah in kupil vse krace, kolikor jih je moč pripeljati na trg ter jih takoj zavlekel v svoj lokal. Proti takemu očitnemu kršenju trznega reda je treba očitno nastopiti. Toda ne gre samo za to, da se kaznuje prekupčevalec, ampak tudi dotični spehar, ki prodaja prekupčevalcem pred 11. uro dopoldne in blaga ne pripelje na trg. V takem slučaju bi se morala speharju takoj odvzeti pravica prodajanja ob trznih dneih, potem bo že zaleglo.

Volitve obratnih zaupnikov pri Huterju. Ob priliki volitev obratnih zaupnikov v tukajšnji Huterjevi tekstilni tovarni so postavili rdeči, modri in beli svoj skupno listo, zeleni (Jugorasi) pa spet svojo listo. Prva lista je dobila 14 mandatorov in sicer rdeči 9, modri 3, beli 2. Zeleni so dobili 65 glasov in 2 mandata.

Konferenca ni bilo. V nedeljo dopoldne bi morala biti konferenca socialističnih zaupnikov in sicer pri »Orlu«. Konferenca pa ni bilo, ker jo je oblast prepovedala.

Mišna zgodba se pripoveduje po našem mestu. Mišna posestnica, ki je imela že dve koncesiji, je hotela imeti še tretjo (ljudje so res nenasišni), pa za to ni imela kvalifikacije in bilo je treba posredovanja. To pa se lahko dobi, če se najmanj sklene kako zavarovanje. Tako se je tudi zgodilo. Prosilka je res sklenila življenjsko zavarovanje za din 50.000 vsajenno s svojim soprogom. Nesreča pa je hotela, da je soprog v kratkem umrl in tako žaluje vdova za svojim dragim soprogom, zavarovalnica pa za mnogo prehitro izplačano zavarovalnico.

Drobne vesti. Pri sankanju si je zlozila desno nogo 16letna posestnica hči Dora Kure iz Sečnice ob Dravi. Prepeljali so jo v mariborsko splošno bolnico, kjer se zdravi tudi 16letna vinčarjeva hči Terezija Čelan iz Ritozolja, ki si je pri padcu na počenjenih tleh zlozila desnico. — Levo nogo si je zlomil na Aleksandrovi cesti 32letni godbenik Franc Heinlein, ki se tudi zdravi v bolnici. — Na Tržaški cesti je neki kolear podrl 63letno posestnico Alojzijo Ogoregljevo, ki je obležala z manjšimi poškodbami na rokah. — Zasebnemu uradniku Ivanu Stranjsku je izginila in neke tukašnje kavarne zimska suknja, vredna okoli 1200 din.

Mariborsko gledališče

Torek, 13. febr. Zaprtro.
Sreda, 14. febr. ob 20.: »Cigan baron«.
Gostovanje v Celju.
Četrtek, 15. febr. ob 20.: »Stari Rimljani«.
Gostovanje Mrakove družine.

»Kovarski in lubežni« se v Malčevi režiji pripravljajo kot prihodnja dramska novost mariborskega gledališča. Za znamenita Schillerjeva drama bo podana v mojstrski češki dramaturški predelavi in v novem Albrechtovem prevodu.

Zlata nedelja v mariborskem gledališču

Maribor, 12. februarja. Take zlate nedelje kakor je bila zadnja obojstrano prva postna nedelja, mariborsko gledališče že dolgo ni doživelo. Ne samo »Cigan baron« je »vlekel«; tudi popoldanska dramska predstava »Nepravica ura« — letošnji dramski slager še bolj kot lani »Maturac« — je privlačila nenavadno številno obiskovalce. Skoro da je bil še večji naval na to predstavo kakor pa zvečer na zopet sijajno sprejeto Straussovega »Cigana barona«, kjer je prišlo tudi do izjave njegovega odlikovanja. Pri obeh predstavah je bilo — kakor že dolgo ne — zelo častno zastopano tudi dijaštvo. Mariborsko gledališče pač zasluži še več takih zlatih nedelj!

Sokolsko delo v Košakih

Maribor, 12. februarja. Marljivo in vzgledno je sokolsko delo v naših Košakih. O tem je pričal tudi občni zbor košaških Sokolov. Otvoritveno besedo je spregovoril br. dr. Kovačič, ki je orisal društveno delovanje v pretekli poslovnici. Očrtal pa je tudi tekoče in borbe košaških Sokolov. Svoja uvodna izvajanja je zaključil z vzklikom Nj. Vel. kralju Petru II.

Potem so bile volitve nove društvene uprave, ki so jo navzoči sprejeli soglasno in z odobravanjem. Za starosta je bil izvoljen br. Lojze Ferš. Podstarosta je br. Dragan Pajnkovič, načelnik br. Ivan Horvat, podnačelnik br. Viktor Heric, načelnica Vida Ribaričeva, namestnica Alojzija Korenova, tajnik Lipe Izlaker, blagajnik Janko Eferl, prosvetar Kurt Hope, matrkar Ivo Riberič. Odborniki so prof. Struna, Silda, De Corti, Vaupotič, Vračko, Švare in Sibic.

Z zaključnimi govori staroste br. Ferša, prosvetarja br. Hopeja in podnačelnika br. Pajnkoviča se je zaključil izredni občni zbor. Novi upravi želimo čim več uspehov.

Iz Gornje Radgone

Prosvetno delo na meji. Učiteljsko narodno šole v Apačah je pod okriljem Podmladke Rdečega križa na narodni šoli v Apačah vsestransko lepo uspelo burko »Teta na konju«. Priladitev se je vršila v šoli ter je bila po občinstvu izredno dobro obiskana. Radi tega so se pričeli tudi odtični gostovati tudi v Gornji Radgoni in sicer v majhni posejilni dvorani, katero je občinstvo do zadnjega kotička napolnilo. Čisti dobiček obeh prireditelj je bil v fond PRK v Apačah. Diletanke (učiteljsko šole Apače) so rešili svoje naloge z izrednim uspehom ter bi bilo samo želeli, da ne bi bila to prva in

zadnja prireditelj te vrste v Apačah in tudi ne v Gornji Radgoni, kjer so gotovi čimprej bili vzrok, da se igra ni ponovila, čeravno je bila to splošna želja občinstva. Tudi na tem polju je doslej primanjkovalo prosvetnih delavcev in prebivalstva silno kar je zlasti območno prebivalstvo silno pogrešalo. Vzrok temu tili v prvi vrsti v pomanjkanju primernih prirediteljev dvorani kakor v Apačah, tako v Gornji Radgoni. Temu pa bo ustrezno, čim bo sokolsko društvo dogradilo svoj društveni dom s prostorno prireditveno dvorano.

Iz Ljutomera

— Nova odvetniška pisarna. S 1. marcem bo v Ljutomeru otvoril odvetniško pisarno dosedajni kencepient dr. Lipoldove pisarne g. dr. Janc. Pisarna bo v bivši Zemljičevi ulici.

— Strelci pri šoli. Ko je imelo Prosvetno društvo na Razkrižu v jafarski šoli na pustni torek svojo prireditev, je s ceste nekdo vrzel v okno učilnice kos opeke, ki je zdrobil šipe in vznemirila prireditelje. Od strani prirediteljev je padlo iz treh samokresov nekaj strelcov, ki so napadalec preplasil. Zadevno raziskuje orožništvo, ki je že izsledilo napadaleca.

— Mura narašča. Radi južnega vremena sneg naglo kopni in zato so pritoki Mure močno dvignili Muro, ki bi se znala vsak čas razliti preko bregov. Po Muri plavajo tudi velike ledene ploče, ki so na mnogih mestih poškodovale murske mlince, znajo pa prekinuti tudi veržerski leseni most, ki se že nagiba. Radi velike množine ledu, ki plava po Muri je promet z brodovi še vedno nemogoč.

— Vinski sejem. Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi svoj vinski sejem 12. marca v hotelu Zavratnik v Ljutomeru. Vabljeni so vsi vinogradniki Ljutomerskega, gornjeradganskega in Strigovskega okoliša, da razstavijo svoja vina. Prijavitelj se je treba do 7. marca v pisarni Ljutomerske občine. Interesenti in kupci se naj osebno prepičajo o kakovosti naših vin.

— Zmešnjava. Pred dnevi je banska uprava postavila na šoli v Strigovi za upravitelja tamošnjega učitelja Ljubomira Torosa. Predaja poslov se ni izvršila, ker je dosedajni vršilec dolžnosti zbolel in je moral v bolnico v Varaždin. V času bolezni pa je dosedajni vršilec dolžnosti šolskega upravitelja g. l. Richter d-bil od ministrstva brzojavni dekret za šolskega upravitelja v Strigovi. Tedaj dva upravitelja, dva dekreta, eden brez vednosti banske uprave v Ljubljani, drugi pa je izstavljen po bankrski upravi. V tem primeru je bolezen preprečila predajo poslov.

— Za regulacijo Mure. Za regulacijo Mure v lendavskem srezu je bilo sedaj po banovini nakazano 100.000 din. S tem denarjem bodo regulirali Muro pri Gornji, Srednji in Dolnji Bistrici. Pri delih se bo zaposlilo mnogo brezposelnega prekmurskega ljudstva, obenem pa bo konec nesrečnih poplav, ki so prebivalce teh vasi pripravile vsako leto ob najlepše prideleke krasnega in rodovitnega polja. Tudi naše vasi ob Muri bi želele isto vsoto denarja, da bi bil enkrat konec poplava min neprestani bojazi pred njimi.

Iz Ptuja

— Ogenj je izbruhnil na gospodarskem poslopolju posestnika Franca Kunsteke v Sp. Jablanah. Kljub temu, da so takoj prihiteli gasilci iz Cirkove, je pogorelo poslopje do tal z vso zalogo poljskih pridevkov, zlasti veliko slame in sena, tako da se cenil škoda nad 20.000 din. Kako je nastal ogenj, se ne ve.

— Namestnik venca na krsto pokojnega zdravnika g. dr. Stuhca Bele je darovalo Društvo banovinskih uslužbenecov, okolišni odbor v Ptuju 100 din. Protituberkulozni ligi v Ptuju, primarij g. dr. Kuhar pa 100 din za mestne reveže.

— Odlikovanje. Banovinski čestni nadzornik Močnik Stefan je bil odlikovan z redom sv. Save V. razreda.

— Z živinskega sejma. Na zadnji živinski sejem je bilo prignanih 85 volov, 219 krav, 11 b'kov, 14 juncev, 63 telet, 64 konjev, 1 ovca, skupaj 457 glav. Prodanih je bilo 242 glav. Voli so se prodajali po 3.50 do 5.50, krave 2.25 do 4.60, bikji 3.50 do 4.75, junoci 3.25 do 4, teleta 3.75 do 5 din za kg žive teže, konji so se prodajali po 500 do 4.000 din za komad. Svinj je bilo pripeljenih 161 kom., od katerih je bilo prodanih samo 45 komadov. Proletni stari od 4 do 6 tednov so se prodajali po 80 do 120 din za komad, debele svinje po 7 do 8.50 in plemene svinje po 6.50 do 7 din za kg žive teže.

Slovenskim goricam davčno upravo

Sv. Ana v Slov. gor., 10. februarja. Ko so bila po svetovni vojni po državni razmejnitvi razmejena tudi nova področja davčnih uprav, je bil na novo organizirani sodni okraj Sv. Lenart v Slov. gor. priključen k davčni upravi Maribor. Kraj, ki so pred vojno gravitirali k mnogo bližji davčni upravi Čmurek, so bili po priključitvi k Mariboru radi oddaljenosti davkarje prizadeti, saj je več krajev oddaljenih od Maribora do 40 km. Neprijetno je za našega območnega davkoplačevalca, če mora v davčnih zadevah potovati tako daleč. Za vsako zadevo in slučajnih pomočah se tako dolga pot v Maribor ponajvečkrat ne izplača, ker je združeno potovanje s stroški in davkoplačevalec raje utрпи izgubo radi previskokega davčnega predpisa ali nepravilne odmere in raje zaplaja čez vse, kar se mu zdi nepravilno in išče vzrokov tudi tam, kjer jih v resnici ni. Ako pa potuje v svrhu popravkov morebitnih pomanjivosti v davčni upravi Sv. Lenarta predmet živahnih razprav, a vse je ostalo pri starem.

Ponovno apeliramo na merodajne čimprej, da končno ustrezno upravitelji lenartškega sodnega okraja po ustanovitvi samostojnega davčnega urada, ki bi povezal gospodarsko in kulturno enoto okraja v davčnem pogledu.

Krepitev sokolske zavesti na deželi

Občni zbor Sokolskega društva v Središču ob Dravi

Maribor, 12. februarja. V nedeljo 11. t. m. je polagalo obračun svojega vztrajnega in marljivega dela Sokolsko društvo v Središču ob Dravi. 28. redni občni zbor je vodil zaslužni in postrvovalni starosta br. Čulek, ki je v uvodu pozval članstvo, da zaključijo svojemu prvemu starosti Nj. Vel. kralju Petru II. trikratni »zdravo«. Sledila so poročila posameznih funkcionarjev in predsednikov odsekov, katerih ima društvo 8. Vsi se prav marljivo in postrvovalno udeležujejo v svojem delokrogu in krepitve sokolske zavesti in narodne odločnosti na našem podeželju.

Poročila s. tajnice Ile Zadravčeve ima društvo 186 članov in članic. Društvo je imelo več internih društvenih prireditev in tudi javni nastop. Zadostilo je tudi vsem sveznim in župnim obveznostim. Častno je proslavilo rojstni dan Nj. Vel. kralja dne 6. sept. in sokolski praznik dne 1. decembra.

Br. načelnik Jambrovič je poročal, da telovadno društvo v 6 oddelkih in je obisk telovadbe še zadovoljiv, lahko pa bi bil še bolj poln, ako bi se vsi člani in članice do 26. leta točno zavedali svoje sokolske dolžnosti, da je zanje reden obisk telovadbe obvezen. V preteklem letu je imelo društvo svoj lasten nastop in je članstvo nastopilo tudi pri raznih drugih okoliških društvih. Lepa je bila tudi udeležba na župnem zletu v Murski Soboti. Najrazveseljivejši obisk je pri oddelku moške in ženske dece, samo škoda, da primanjkuje društvu vaditeljev.

Denarno in premoženjsko stanje društva

Težnje obmejnih konjerejcev

Preosnova konjerejskega društva za dravsko banovino

Maribor, 12. februarja. Po prevratu se je osonalo Konjerejsko društvo, ki je prevzelo skrb za konjerejo v naših krajih. To pa ni bila lahka naloga. Vojna je tudi povzročila v tej kmetijski panogi nenadomestljive izgube. Ni bilo žrebcov, ne dobrih plemenskih kobil, pa tudi ne sredstev. Toda storilo se je z veliko vmo in postrvovalnim delom, kar se je storilo dalo v težkih razmerah. Konjerejskemu društvu je stal na čelu g. Lovro Petovar iz Ivanjke vse do zadnjega občnega zbora, ko se je pod tečaj razmer zahvalil za ponovno izvolitev za predsednika. Že prej pa je moral oditi v Novi Sad veterinarski svetnik dr. Vebel. Tako je zgubila naša konjereja dva odlična strokovnjaka. In delo je zastalo, premo-

vanje je bilo samo eno v vsej Sloveniji, na konjerejsko publikacijo so konjerejci zaman čakali: ni denarja!

Pred nedavnim se je vršila na Prager-skem odborova seja Konjerejskega društva. Na tej seji so sklenili da se društvo preosnuje v zvezo konjerejskih organizacij za dravsko banovino, kateri bodo zlasti pripadale konjerejske selekcijske zadruge, vse organizacije, ki imajo za cilj pospeševanje konjereje, in posamezniki, ki se posebno zanimajo za konjerejo. Konjerejci sicer mislijo, da je v odboru nameravane Zveze preveč virilistov, pa to ne bo motilo, da se združijo vsi pod okriljem Zveze, ki jim je na srečo prospeh domače konjereje.

Meteorološko se periodičnost potrjuje

Letošnji februar sličen onemu v letu 1925 — 12° C mraza

Maribor, 12. februarja. Morda še bolj kakor učeni vremenslovci so letos lažni vremenski opazovalci razvednili, kako se bo obnesel februar, zlasti v drugi svoji tretjini. Bolj kakor februarjev naslednik je zelo muhast februar — ne takoj ob Svečnici, pa en teden pozneje. Letos je prvi ciklus prave zime vdril še preko Svečnice in smo (vsaj v naših krajih) odjugo dobili šele zadnje dni, pa smo jo tako rekoč preko noči tudi že izgubili. Že včeraj smo poročali o ledenem jugovzhodniku, ki se je proti večeru obrnil na sever, zaradi česar je preko noči pritisnil nov mraz od 9 do 12 pod ničlo (danes jutraj). S tem se je glede sončnih peg tolikanj obravnavani zakon 11letne periodičnosti (povratka ob enakem času) vsaj načeloma potrdil. Tudi 1. 1929 se je hudi mraz pojavil z 10. fe-

bruarjem, a je 11. dosegel višino 25, ponedeljek (n. pr. v Celju) se celo čez 30 C. Milejši, več kot za polovico milejši je torej letošnji 11. februar in nalike bolj februarju 1. 1930.

S posebnim zanimanjem pričakujemo jutrišnjega dne, 13. februar namreč je bil 1. 1929 in 1. 1930 kritični zaradi vnanjih elementarnih katastrof toda z ugodnim vplivom na naše kraje (kazalo je na prelo mizme, v resnici se je izkazalo nasprotno). Ponuja se nov sneg. Zanimiv nebesni pojav se je dni lahko opazuje na večernem nebu zlasti po ob zatonu mlade lune. Večernica, je namreč prav blizu meseca in pride pred njegovim zatonom na videz komaj 2 m oddaljena na isto ravno črto z mesecem. Prihodnje dni bo zanimivo zasledovati kako se oddaljuje zvezda od meseca.

Mariborske in okoliške novice

— Vreme. V noči na današnji dan je močno snežilo in tudi dani ni prenehalo snežiti. Pihala je tudi močna burja. V ravni je zapadlo davi do 7. ure 11 cm snega. Iz okolice poročajo o snežnih zametih. V planinah je zapadlo pol metra novega snega. Po poročilu tezenske vremenske postaje je bila včerajšnja maksimalna temperatura — 6.8, današnja jutrnja minimalna temperatura — 9.4. Količina padavin od raztopljenega snega je znašala 4.9 mm. Višina snega pa 44 cm. V železniškem prometu se ni bilo večjih zamud, novi sneg pa ovira avtobusni promet. Celjski avtobus je prišel v Maribor s trideset ur zamude, Ljutomerskega avtobusa pa sploh ni bilo v Maribor.

— Podlegel je požarom. Poročali smo o usodni nesreči, ki se je pripetila 8. februarja v tvornici usnja v Marenbergu, ki je last Siegfrieda Wrenčurja. Med delom je namreč tramistija zagrabila 52letnega delavca Petra Pavliča ter ga s takšno silo odvrkla na tla, da je nesrečni Pavlič obelzel v prebito lebzanje in hudimi poškodbami po vsem telesu. Pavliča so odpravili v mariborsko splošno bolnico, kjer pa je včeraj podlegel poškodbam in umrl.

— Oproščena. Pred sodnikom počinj tukašnjega okrožnega sodišča g. Kol-

škom sta se morala včeraj dopoldne zagovarjati zakonca 35letni posestnik Ciril Portir ter njegova 40letna žena Justina zaradi obtožbe državne tožila, češ da sta zanamirala skrbstvo lastnega otroka. Dne 28. novembra 1939 sta namreč zakonca Portirjeva, ki imata svojo domačijo v Jenjaku pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah, oddala zdoma ter pustila pred hišo na travniku bres nadzorstva svojega štiriletnega sina Stana. Otroci je zaseli k nezavarovani mlaki pred hišo, v katero je padel in utonil. Zakonca Portirjeva sta bila oproščena vsake krivde in kazni.

— Gori! V Spodnji Jablani je izbruhnil ogenj v gospodarskem poslopolju posestnika Franca Kunsteke. Ogenj se je razširil z bliskovito naglostjo ter že v kratkem času upelnil vse poslopje. Kunstek ima zaradi požara okoli 10.000 din škode.

— Krivac zločina se je pripetil 6. novembra v neki gostilni v Braunvalgu na Dravskem polju. Zaradi vinjenosti so se sporekli fantje. Sledil je splošen pretep, v katerem so se sapilskali tudi noži. Na bojišču je obležal z nevarnimi poškodbami v hrbtu posestniški sin Avgust Klap, ki so ga prepešili v bolnico, kjer se mu zdravilni rešili življenje. Včeraj dopoldne pa se je strelce 26letni Alojzij Marčič in